

Quickscan leerlingendaling PO en VO (DEFINITIEF)

Schoolbesturen, gemeenten, provincies

Frank Scholten
Sanne Weijers
Benjamin Bremer

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Schoolbesturen PO	6
	2.1 Respons	6
	2.2 Vragen	7
	2.3 Indicatoren.....	14
	2.4 Vergelijking tussen de metingen	16
3	Schoolbesturen VO	20
	3.1 Respons	20
	3.2 Vragen	21
	3.3 Indicatoren.....	29
	3.4 Vergelijking tussen 2016 en 2017	30
4	Gemeenten PO	34
	4.1 Respons	34
	4.2 Vragen	35
	4.3 Indicatoren.....	39
	4.4 Vergelijking tussen de metingen	41
5	Gemeenten VO	43
	5.1 Respons	43
	5.2 Vragen	44
	5.3 Indicatoren.....	49
	5.4 Vergelijking tussen de metingen	51
6	Provincies	53
	6.1 Respons	53
	6.2 Vragen	53
7	Bijlagen.....	58
	7.1 Open vragen schoolbesturen PO.....	58
	7.2 Open vragen schoolbesturen VO	64
	7.3 Open vragen gemeenten PO.....	66
	7.4 Open vragen gemeenten VO.....	70
	7.5 Open vragen provincies.....	74

1 Inleiding

Voor u ligt het rapport *Quickscan leerlingendaling PO en VO*. In de voorgaande jaren zijn er in opdracht van het ministerie van OCW al twee eerdere quickscans uitgevoerd naar leerlingendaling in het PO en VO¹. In dit rapport geven we de uitkomsten van de quickscan uit 2018 weer. In de hoofdstukken 2-6 ziet u de uitkomsten voor de verschillende groepen respondenten weergegeven in tabellen. Gemeenten met zowel PO als VO binnen hun gemeentegrenzen zijn twee keer bevraagd, deze uitkomsten ziet u in H4 en H5. Aan het einde van elk hoofdstuk vergelijken we de metingen met elkaar.

---

¹ Eerste meting PO in voorjaar 2015, eerste meting VO in najaar 2015 en in 2016 een gezamenlijke tweede meting voor PO en VO.

2 Schoolbesturen PO

2.1 Respons

	Respons	Landelijk	Percentage
Schoolbesturen	448	911	49%

Categorie leerlingendaling² (N=448)

	Respons (N)	Landelijk (N) ³
1 (0% of groei)	42% (186)	43% (395)
2 (1-10%)	39% (175)	39% (359)
3 (11-20%)	19% (84)	16% (146)
4 (21-30%)	0% (2)	1% (8)
5 (31% of meer)	0% (1)	0% (3)

Scholen in één of meerdere gemeenten (N=448)

	Respons	Landelijk
Één gemeente	67%	70%
Meerdere gemeenten	33%	30%

Denominatie (N=448)

	Respons	Landelijk
Algemeen bijzonder	16%	16%
Antroposofisch	2%	2%
Evangelisch	0%	0%
Gereformeerd	0%	0%
Gereformeerd vrijgemaakt	0%	1%
Interconfessioneel	0%	0%
Islamitisch	1%	2%
Joods	0%	0%
Onbekend	1%	2%
Openbaar	15%	15%
Overige	13%	10%
Protestants-Christelijk	29%	30%
Reformatorisch	5%	5%
Rooms-Katholiek	17%	16%

² Deze indeling is gebaseerd op de krimpprognose 2017-2027 van DUO. De schoolbesturen zijn in overleg met OCW in groepen ingedeeld op basis van de relatieve leerlingendaling (%) binnen de gemeente waarin het schoolbestuur de meeste leerlingen heeft.

³ Van 7 schoolbesturen was de gemeentelijke krimpprognose onbekend waardoor we deze niet in een categorie konden indelen. Deze schoolbesturen hebben we niet meegenomen in de analyse

Provincie (N=448)

	Respons	Landelijk
Drenthe	3%	2%
Flevoland	2%	2%
Friesland	5%	5%
Gelderland	19%	16%
Groningen	3%	3%
Limburg	4%	3%
Noord-Brabant	14%	11%
Noord-Holland	11%	14%
Overijssel	9%	8%
Utrecht	10%	10%
Zeeland	4%	5%
Zuid-Holland	18%	20%
Onbekend	0%	1%

Bestuursgrootte o.b.v. aantal leerlingen (N=448)

	Respons	Landelijk
Kleiner dan 200	15%	17%
200 – 399	21%	20%
400 – 1199	18%	20%
1200 – 2499	20%	20%
2500 of meer	25%	22%

Representativiteit

Op veel relevante kenmerken (categorie leerlingendaling, scholen in één of meerdere gemeenten, denominatie, provincie en bestuursgrootte) is de respons representatief voor de schoolbesturen in Nederland. Dit betekent dat de resultaten van de Quickscan geen vertekening laten zien ten opzichte van de landelijke situatie. Er is daarom geen weging toegepast op de resultaten.

2.2 Vragen

In deze paragraaf worden de gegeven antwoorden in percentages weergegeven per vraag. Hierbij wordt een uitsplitsing gemaakt in de vijf krimp-categorieën die door ons zijn vastgesteld op basis van de leerlingprognoses (zie 1.1).

In hoeverre ervaart u daling van het leerlingenaantal als gevolg van demografische krimp bij één of meerdere scholen binnen uw schoolbestuur? (N=448)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	28%	40%	21%	16%	0%	0%
In enige mate	32%	38%	31%	20%	100%	0%
In redelijke mate	19%	10%	22%	30%	0%	100%
In hoge mate	15%	8%	18%	21%	0%	0%
In zeer hoge mate	7%	4%	8%	13%	0%	0%

Voor hoeveel jaar vooruit maakt u prognoses van het aantal leerlingen? (N=448)

	Totaal	1	2	3	4	5
0	0%	1%	0%	0%	0%	0%
1-4	49%	47%	46%	47%	0%	100%
5	25%	24%	26%	23%	50%	0%
6-9	4%	3%	4%	4%	0%	0%
10	11%	12%	10%	8%	0%	0%
11-14	0%	0%	0%	0%	0%	0%
15 of meer	12%	12%	9%	19%	50%	0%

Hoeveel scholen denk u dat u de komende 5 jaar moet sluiten en/of fuseren? (N=448)

	Totaal	1	2	3	4	5
0	69%	76%	67%	57%	50%	100%
1	13%	11%	14%	16%	0%	0%
2	10%	8%	10%	13%	0%	0%
3	4%	3%	6%	1%	0%	0%
4	2%	1%	1%	5%	0%	0%
5 of meer	3%	2%	2%	8%	50%	0%

In welke mate ervaart u leerlingendaling in het primair onderwijs als een bedreiging voor de scholen in uw schoolbestuur? (N=448)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	32%	45%	26%	15%	0%	0%
In enige mate	40%	35%	45%	36%	100%	100%
In redelijk mate	18%	13%	18%	29%	0%	0%
In hoge mate	8%	5%	7%	17%	0%	0%
In zeer hoge mate	3%	2%	3%	4%	0%	0%

Welke gevolgen heeft leerlingendaling in het primair onderwijs binnen uw bestuur? (N=354)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Afname inkomsten	74%	66%	75%	84%	100%	100%
Leegstand van lokalen/scholen	58%	49%	64%	59%	0%	100%
Fusie van scholen	34%	27%	33%	46%	0%	0%
Boventaligheid van personeel	29%	26%	28%	37%	0%	0%
Toename van mobiliteit van personeel	28%	28%	24%	34%	100%	0%
Sluiting van één of meerdere scholen	22%	17%	25%	25%	0%	0%
Vergrijzing van personeelsbestand	21%	15%	25%	24%	0%	0%
Leerlingendaling heeft nog geen gevolgen	19%	25%	15%	16%	0%	0%
Afname van de kwaliteit van het onderwijs	12%	12%	15%	8%	0%	0%
Afname van mobiliteit van personeel	4%	3%	6%	0%	0%	0%

In hoeverre bent u op de hoogte van wat u kunt doen om met de gevolgen van leerlingendaling in het primair onderwijs om te gaan? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	1%	0%	1%	1%	0%	0%
Onvoldoende	2%	3%	3%	0%	0%	0%
Matig	13%	15%	13%	7%	50%	0%
Voldoende	60%	62%	55%	68%	50%	100%
Goed	24%	19%	28%	24%	0%	0%

Heeft u als bestuur een plan voor het omgaan met leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	70%	62%	72%	79%	100%	0%
Nee	27%	35%	25%	20%	0%	100%
Weet ik niet	3%	2%	3%	1%	0%	0%

Bent u vanwege de leerlingendaling in het primair onderwijs onderstaande strategieën gaan toepassen? (N=354)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Alert op uitgaven (gas, licht, water, materialen etc.)	70%	61%	77%	72%	50%	100%
Verhuur van lokalen	57%	59%	56%	54%	100%	0%
Profileren door specialisatie/ ander onderwijsconcept/identiteit	56%	52%	58%	54%	100%	100%
Kosten overhead aanpassen aan leerlingenaantal	53%	44%	58%	57%	50%	0%
Beroep doen op opgebouwde reserves	47%	44%	51%	47%	0%	0%
Intensivering promotieactiviteiten	45%	48%	42%	42%	100%	100%
Profileren door huisvesting	38%	34%	37%	46%	50%	0%
Aanbod verbreden	36%	36%	35%	37%	0%	100%
Aanstellen meerschoolse directeuren	29%	22%	32%	37%	0%	0%
Beroep doen op middelen van landelijke projecten	29%	27%	31%	29%	0%	0%
Fusie van scholen	28%	23%	28%	37%	0%	0%
Afstoten delen van huisvesting	26%	26%	25%	32%	0%	0%
Bestuurlijke fusie	12%	12%	11%	14%	0%	0%

Bent u naar aanleiding van de leerlingendaling in het primair onderwijs samen gaan werken met een ander schoolbestuur/andere schoolbesturen? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	31%	27%	32%	36%	0%	0%
Nee	50%	59%	46%	43%	100%	0%
Zijn we van plan	19%	15%	21%	21%	0%	100%

Hoe krijgt deze samenwerking vorm? (N=109)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
We stimuleren het uitwisselen van kennis en ervaring tussen medewerkers van de verschillende besturen.	65%	58%	71%	63%	0%	0%
We hebben een gezamenlijke vervangingspool.	61%	42%	67%	70%	0%	0%
We hebben onze facilitaire diensten gebundeld (inkoop, administratie, ict etc.).	40%	45%	39%	37%	0%	0%
We nemen deel aan een regionaal transfer centrum (rtc)	38%	27%	37%	52%	0%	0%
We wisselen docenten uit.	22%	24%	20%	22%	0%	0%
We voeren een gezamenlijk personeelsbeleid.	15%	21%	8%	19%	0%	0%

Bent u als schoolbestuur meer of minder bezig met leerlingendaling in het primair onderwijs dan vorig jaar? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Meer	24%	23%	22%	30%	0%	0%
Minder	15%	15%	16%	12%	50%	0%
Onze inzet is gelijk aan vorig jaar	61%	62%	62%	58%	50%	100%

Welke oorzaken ziet u voor deze afname van inzet op het thema leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=53)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
De krimp(prognose) blijkt toch minder ernstig dan gedacht.	42%	37%	50%	22%	100%	0%
Plannen zijn (grotendeels) gerealiseerd.	38%	21%	46%	56%	0%	0%
Het is geen prioriteit meer binnen ons bestuur.	30%	42%	25%	22%	0%	0%
Het is wel prioriteit binnen ons bestuur, maar we komen er niet aan toe.	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Welke oorzaken ziet u voor deze toename van inzet op het thema leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=84)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Dit was al een prioriteit binnen ons bestuur, maar we komen nu echt tot de uitvoering.	66%	57%	73%	65%	0%	0%
Het is nu een prioriteit binnen ons bestuur.	36%	32%	36%	39%	0%	0%
Informatie-uitwisseling met collega-schoolbestuurders.	26%	29%	15%	39%	0%	0%
Berichtgeving in landelijke media.	7%	7%	6%	9%	0%	0%

Informatie op regionale bijeenkomsten van de PO-Raad.	6%	4%	6%	9%	0%	0%
Berichtgeving in lokale media.	5%	11%	3%	0%	0%	0%
Informatie vanuit OCW	5%	7%	3%	4%	0%	0%

Voert uw bestuur op lokaal niveau, al dan niet in bestaande organen, overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	30%	37%	30%	18%	50%	0%
Dat zijn we van plan	6%	6%	7%	3%	0%	0%
Ja	64%	56%	64%	79%	50%	100%

Uw schoolbestuur heeft scholen in meerdere gemeenten. Voert uw bestuur in alle gemeenten op lokaal niveau overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=94)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	19%	24%	18%	15%	0%	0%
Ja	81%	76%	82%	85%	100%	0%

Voert uw bestuur regionaal overleg, al dan niet in bestaande organen, over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	49%	59%	45%	38%	50%	100%
Dat zijn we van plan	5%	4%	7%	3%	0%	0%
Ja	47%	37%	48%	59%	50%	0%

Met welke partners wordt gesproken over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=240)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Andere scholen/schoolbesturen primair onderwijs	96%	93%	97%	98%	100%	100%
De gemeente	94%	95%	92%	95%	100%	100%
Medezeggenschapsraden	70%	69%	71%	72%	0%	100%
Besturen van kinderopvang	54%	46%	54%	62%	100%	100%
Besturen van peuterspeelzalen	44%	36%	47%	51%	0%	0%
Scholen/schoolbesturen voortgezet onderwijs	32%	32%	32%	30%	0%	100%
Aanbieders van brede school activiteiten	18%	16%	21%	15%	0%	0%
Jeugd(gezondheids)zorg (GG&GD, Bureau Jeugdzorg, Thuiszorg)	9%	8%	7%	13%	0%	0%
Bibliotheken	7%	8%	6%	7%	0%	0%
Welzijnsinstellingen	6%	5%	5%	8%	0%	0%

In welke fase bevindt het overleg over leerlingendaling met andere onderwijspartners zich binnen uw gemeente? (N=228)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	29%	26%	28%	30%	100%	100%

Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	36%	29%	40%	42%	0%	0%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	8%	13%	7%	3%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	18%	24%	13%	18%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	10%	9%	13%	7%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs met de andere onderwijspartners binnen uw gemeente? (N=228)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	1%	1%	2%	0%	0%
Ontevreden	5%	3%	7%	3%	0%	100%
Niet tevreden/niet ontevreden	43%	39%	46%	45%	0%	0%
Tevreden	40%	46%	39%	35%	100%	0%
Zeer tevreden	7%	9%	3%	10%	0%	0%
Weet niet	4%	3%	4%	5%	0%	0%

Welke rol pakt uw gemeente in het lokale overleg over leerlingendaling? (N=228)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	36%	31%	36%	40%	0%	0%
Geen rol	18%	16%	18%	20%	0%	0%
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	15%	16%	13%	17%	100%	0%
Anders nl. ⁴	14%	13%	17%	10%	0%	100%
Weet niet	8%	13%	7%	5%	0%	0%
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	6%	6%	7%	5%	0%	0%
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	4%	6%	2%	3%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente pakt in het lokale overleg over leerlingendaling? (N=228)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	3%	3%	5%	0%	0%	0%
Ontevreden	11%	7%	8%	17%	0%	100%
Niet tevreden/niet ontevreden	47%	40%	52%	48%	0%	0%
Tevreden	32%	37%	32%	25%	100%	0%
Zeer tevreden	4%	6%	1%	5%	0%	0%
Weet niet	4%	7%	1%	5%	0%	0%

In welke fase bevindt het regionale overleg met de andere onderwijspartners over leerlingendaling in het primair onderwijs zich? (N=165)

	Totaal	1	2	3	4	5
--	--------	---	---	---	---	---

⁴ Genoemde antwoorden zijn: Afwachtende rol, alleen rol wb de huisvesting, partner

In de opstartfase	34%	39%	36%	24%	100%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	39%	43%	34%	42%	0%	0%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	8%	4%	10%	11%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	12%	13%	10%	16%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	7%	0%	11%	7%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het regionale overleg met de onderwijspartners over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=165)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	2%	1%	0%	0%	0%
Ontevreden	4%	7%	3%	2%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	36%	35%	34%	42%	0%	0%
Tevreden	47%	43%	49%	47%	100%	0%
Zeer tevreden	5%	4%	7%	4%	0%	0%
Weet niet	6%	9%	5%	4%	0%	0%

Heeft u behoefte aan begeleiding bij het omgaan met leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=354)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	10%	9%	11%	13%	0%	0%
Nee	90%	91%	89%	87%	100%	100%

Geeft u Oberon toestemming om de antwoorden die u heeft gegeven in het kader van de Quickscan urgentiebeleving leerlingendaling in het primair onderwijs met naam en toenaam door te geven aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? (N=448)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	54%	58%	51%	54%	0%	0%
Nee	46%	42%	49%	46%	100%	100%

2.3 Indicatoren

Let op!!: Alle indelingen ten aanzien van de indicatoren zijn door ons zelf gecreëerd en hebben geen geverifieerde basis. Zij dienen dan ook als hulpmiddel, en niet als vaststaand gegeven. Ook de **indicatoren** moeten niet als absoluut gegeven worden gelezen. Deze geven slechts een vereenvoudigd beeld van de werkelijkheid. Elk schoolbestuur kent zijn eigen verhaal, en raadzaam is dan ook voorzichtig om te gaan met de uitkomsten.

Indicator overleg

Schoolbesturen uit het primair onderwijs zijn gevraagd of ze op lokaal en/of regionaal niveau overleg voeren over leerlingendaling en wanneer ze overleg voeren in welke fase dit overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs zich bevindt. Op basis van de vragen van overleg is een indicator samengesteld voor overleg. Het overleg kan zich in één van de 4 fasen bevinden (zie indeling in onderstaande tabel) Het overleg (lokaal/regionaal) dat zich in de hoogste fase bevindt is meegenomen als indicator.

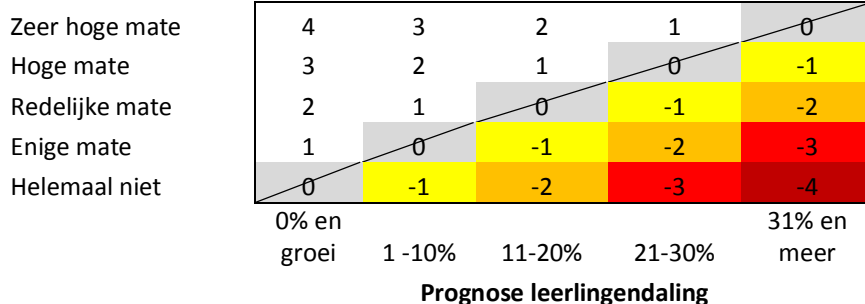
Categorie	Fase
1	Geen overleg
2	Opstartfase
3	(Concrete) planning
4	Uitvoering/Evaluatie

Verdeling over indicator overleg (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
1 Geen overleg	46%	60%	41%	27%	50%	0%
2 Opstartfase	14%	10%	17%	16%	50%	100%
3 (Concrete) planning	24%	17%	26%	38%	0%	0%
4 Uitvoering/Evaluatie	15%	13%	16%	19%	0%	0%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Schoolbesturen uit het primair onderwijs zijn gevraagd in hoeverre leerlingendaling merkbaar is in hun gemeente/scholen. Deze gegevens zijn vervolgens vergeleken met de krimp cijfers die door OCW zijn aangeleverd (indeling in categorie leerlingendaling). Een negatieve score betekent onderschatting van de (verwachte) krimp, een positieve score overschatting. Hoe 'hoger' het cijfer, hoe meer over/onderschatting.

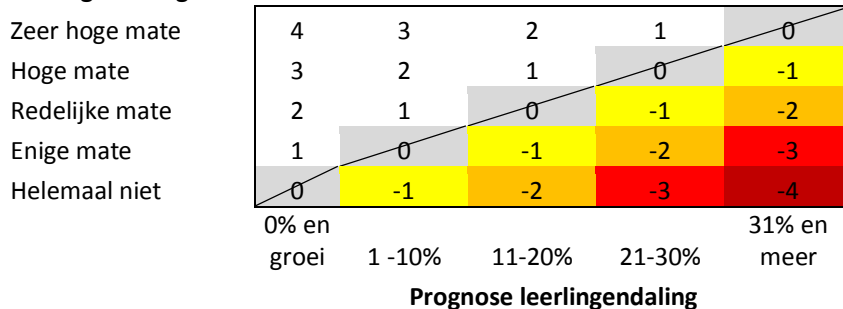
Bewust van leerlingendaling

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	0%
-2	4%	-	-	16%	100%	100%
-1	12%	-	21%	20%	0%	0%
0	34%	40%	31%	30%	0%	0%
1	28%	38%	22%	21%	0%	-
2	14%	10%	18%	13%	-	-
3	7%	8%	8%	-	-	-
4	2%	4%	-	-	-	-

Indicator dreiging leerlingendaling

Schoolbesturen uit het primair onderwijs zijn gevraagd in hoeverre zij leerlingendaling als een bedreiging zien. Deze gegevens zijn vervolgens vergeleken met de krimp cijfers die door OCW zijn aangeleverd. Een negatieve score betekent onderschatting van de (verwachte) dreiging, een positieve score overschatting. Hoe 'hoger' het cijfer, hoe meer over/onderschatting.

Dreiging leerlingendaling

Verdeling over indicator dreiging leerlingendaling (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	100%
-2	4%	-	-	16%	100%	0%
-1	17%	-	26%	36%	0%	0%
0	42%	45%	45%	29%	0%	0%
1	25%	36%	18%	17%	0%	-
2	9%	13%	7%	4%	-	-
3	3%	5%	3%	-	-	-
4	1%	2%	-	-	-	-

2.4 Vergelijking tussen de metingen⁵

Indicator overleg leerlingendaling

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2015 (N = 328)

	Totaal	1 (64)	2 (48)	3 (82)	4 (82)	5 (52)
1 Geen overleg	34%	53%	44%	33%	22%	21%
2 Opstartfase	13%	17%	10%	12%	16%	10%
3 (Concrete) planning	26%	19%	17%	30%	28%	33%
4 Uitvoering/Evaluatie	27%	11%	29%	24%	34%	37%

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2016 (N = 496)

	Totaal	1 (125)	2 (218)	3 (134)	4 (17)	5 (2)
1 Geen overleg	40%	64%	39%	23%	29%	0%
2 Opstartfase	17%	9%	17%	22%	29%	0%
3 (Concrete) planning	31%	19%	34%	37%	18%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	12%	7%	10%	19%	24%	0%

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2017 (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
1 Geen overleg	46%	60%	41%	27%	50%	0%
2 Opstartfase	14%	10%	17%	16%	50%	100%
3 (Concrete) planning	24%	17%	26%	38%	0%	0%
4 Uitvoering/Evaluatie	15%	13%	16%	19%	0%	0%

⁵ Voor de meting in 2017 hebben we voor het PO, net als in 2015 en 2016, prognosecijfers voor groei/krimp per gemeente gebruikt. Voor 2017 hebben we de meest recente prognoses gebruikt, die van 2017-2027. Dit heeft effect op de verdeling van de respondenten over de categorieën, omdat in de meest recente prognosecijfers de verwachte gemiddelde leerlingendaling lager is geworden. Dit betekent dat minder schoolbesturen te maken hebben met de hoogste categorieën van leerlingendaling.

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2015 (N = 388)

	Totaal	1 (89)	2 (60)	3 (99)	4 (87)	5 (53)
-4	2%	-	-	-	-	13%
-3	6%	-	-	-	13%	21%
-2	13%	-	-	23%	24%	13%
-1	22%	-	22%	30%	33%	28%
0	30%	46%	40%	21%	18%	25%
1	18%	35%	20%	16%	11%	-
2	7%	12%	10%	9%	-	-
3	3%	6%	8%	-	-	-
4	0%	1%	-	-	-	-

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2016 (N=496)

	Totaal	1 (125)	2 (218)	3 (134)	4 (17)	5 (2)
-4	1%	-	-	-	-	0%
-3	1%	-	-	-	12%	0%
-2	6%	-	-	16%	6%	0%
-1	15%	-	24%	22%	18%	100%
0	38%	44%	36%	23%	53%	0%
1	23%	32%	20%	26%	12%	-
2	13%	11%	16%	13%	-	-
3	4%	10%	4%	-	-	-
4	0%	2%	-	-	-	-

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2017 (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	0%
-2	4%	-	-	16%	100%	100%
-1	12%	-	21%	20%	0%	0%
0	34%	40%	31%	30%	0%	0%
1	28%	38%	22%	21%	0%	-
2	14%	10%	18%	13%	-	-
3	7%	8%	8%	-	-	-
4	2%	4%	-	-	-	-

Vergelijking gemiddelde score op de indicator bewustzijn

Indicator	Gemiddelde 2017	Gemiddelde 2016	Vershil (2017-2016)	Significant (bij p < .05)	Effect (Cohen's D)
Bewustzijn	0.6	0.4	0.2	Nee (.07)	Geen effect (.19)

In bovenstaande tabel wordt de gemiddelde score op de indicator bewustzijn van alle responderende schoolbesturen weergegeven van zowel de meting in 2016 als 2017, alsmede het verschil hiertussen. Ook is af te lezen of dit verschil significant is bij een significantieniveau van 5%. In dit geval is het verschil niet significant. Dat betekent dat het 95% zeker is dat er geen verschil bestaat tussen de metingen. Ook is de effectgrootte van dit verschil berekend. De effectgrootte zegt wat over de grootte van het verschil, en kan daardoor worden gebruikt bij de juiste interpretatie van de verschillscore.

Indicator dreiging leerlingendaling

Verdeling over indicator dreiging leerlingendaling 2015 (N = 388)

	Totaal	1 (89)	2 (60)	3 (99)	4 (87)	5 (53)
-4	1%	-	-	-	-	4%
-3	6%	-	-	-	8%	30%
-2	20%	-	-	22%	44%	36%
-1	23%	-	32%	39%	25%	17%
0	25%	31%	42%	18%	22%	13%
1	16%	40%	15%	17%	1%	-
2	6%	18%	7%	3%	-	-
3	2%	7%	5%	-	-	-
4	1%	3%	-	-	-	-

Verdeling over indicator dreiging leerlingendaling 2016 (N = 496)

	Totaal	1 (125)	2 (218)	3 (134)	4 (17)	5 (2)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	2%	-	-	-	29%	0%
-2	8%	-	-	16%	12%	50%
-1	20%	-	26%	34%	41%	50%
0	39%	43%	43%	27%	18%	0%
1	20%	42%	18%	20%	0%	-
2	9%	8%	9%	3%	-	-
3	2%	6%	3%	-	-	-
4	0%	2%	-	-	-	-

Verdeling over indicator dreiging leerlingendaling 2017 (N = 448)

	Totaal	1 (186)	2 (175)	3 (84)	4 (2)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	100%
-2	4%	-	-	16%	100%	0%
-1	17%	-	26%	36%	0%	0%
0	42%	45%	45%	29%	0%	0%
1	25%	36%	18%	17%	0%	-

2	9%	13%	7%	4%	-	-
3	3%	5%	3%	-	-	-
4	1%	2%	-	-	-	-

Vergelijking gemiddelde score op de indicator dreiging leerlingendaling

Indicator	Gemiddelde 2017	Gemiddelde 2016	Vershil (2017-2016)	Significant (bij p < .05)	Effect (Cohen's D)
Dreiging	0.3	0.1	0.2	Ja (.01)	Geen effect (.16)

In bovenstaande tabel wordt de gemiddelde score op de indicator dreiging van alle responderende schoolbesturen weergegeven van zowel de meting in 2016 als 2017, alsmede het verschil hiertussen. Ook is af te lezen of dit verschil significant is bij een significantieniveau van 5%. In dit geval is het verschil niet significant. Dat betekent dat het 95% zeker is dat er geen verschil bestaat tussen de metingen. Ook is de effectgrootte van dit verschil berekend. De effectgrootte zegt wat over de grootte van het verschil, en kan daardoor worden gebruikt bij de juiste interpretatie van de verschillscore.

3 Schoolbesturen VO

3.1 Respons

	Respons	Landelijk	Percentage
Schoolbesturen	142	338	42%

Categorie leerlingendaling⁶ (N=142)

	Respons (N)	Landelijk ⁷
1 (0% of groei)	14% (20)	13% (43)
2 (1-10%)	30% (43)	29% (97)
3 (11-20%)	42% (60)	43% (145)
4 (21-30%)	13% (18)	14% (67)
5 (31% of meer)	1% (1)	1% (3)

Provincie (N=142)

	Respons	Landelijk
Drenthe	3%	3%
Flevoland	1%	2%
Friesland	10%	7%
Gelderland	13%	13%
Groningen	4%	4%
Limburg	4%	3%
Noord-Brabant	6%	11%
Noord-Holland	18%	17%
Overijssel	6%	6%
Utrecht	11%	9%
Zeeland	4%	4%
Zuid-Holland	20%	21%

Bestuursgrootte in aantal leerlingen (N=142)

	Respons	Landelijk
Klein (< 1300)	28%	32%
Middel (1300-2600)	35%	34%
Groot (>2600)	37%	35%

⁶ Deze indeling is gebaseerd op gegevens van leerlingendaling 2017-2027 van DUO. De schoolbesturen zijn in overleg met OCV in groepen ingedeeld op basis van de relatieve leerlingendaling (%) waarmee een schoolbestuur te maken heeft. https://duo.nl/open_onderwijsdata/databestanden/vo/leerlingen/leerlingen-vo-12.jsp

Aantal hoofdvestigingen⁸ (N=142)

	Respons	Landelijk
Één hoofdvestiging	68%	71%
Meerdere hoofdvestigingen	32%	29%

Besturen in één of meerdere gemeenten (N=142)

	Respons	Landelijk
Één gemeente	83%	86%
Meerdere gemeenten	17%	14%

Representativiteit

Op veel relevante kenmerken (categorie leerlingendaling, provincie, bestuursgrootte, aantal hoofdvestigingen en scholen in één of meerdere gemeenten) is de respons representatief voor de schoolbesturen in Nederland. Dit betekent dat de resultaten van de Quickscan geen vertekening laten zien ten opzichte van de landelijke situatie. Er is daarom geen weging toegepast op de resultaten.

3.2 Vragen

In deze paragraaf worden de gegeven antwoorden in percentages weergegeven per vraag. Hierbij wordt een uitsplitsing gemaakt in de vijf krimpcategorieën die door ons zijn vastgesteld op basis van de leerlingprognoses (zie 2.1).

Voor hoeveel jaar vooruit maakt u prognoses van het aantal leerlingen? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
0	0%	0%	0%	0%	0%	0%
1-4	18%	20%	26%	15%	11%	0%
5	35%	45%	47%	32%	11%	0%
6-9	8%	10%	7%	7%	17%	0%
10	14%	10%	9%	17%	27%	100%
11-14	3%	5%	0%	5%	0%	0%
15 of meer	21%	10%	12%	25%	44%	0%

Hoeveel afdelingen (bv. vmbo, havo, vwo) denkt u dat u de komende 5 jaar moet sluiten en/of fuseren? (N=117)

	Totaal	1	2	3	4	5
0	67%	100%	82%	79%	77%	100%
1	8%	0%	9%	9%	18%	0%
2	4%	0%	6%	5%	0%	0%
3	1%	0%	0%	2%	0%	0%
4	3%	0%	3%	5%	0%	0%
5	0%	0%	0%	0%	0%	0%
6	1%	0%	0%	0%	6%	0%

⁸ Onder een hoofdvestiging wordt een school met een eigen uniek brinnummer verstaan, bijvoorbeeld 12AB. Eventuele nevenvestigingen tellen mee als onderdeel van de hoofdvestiging.

Wat voor afdeling(en) betreft het hier? (N=22)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Vmbo-basis	63%	0%	67%	67%	50%	-
Vmbo-kader	60%	0%	67%	58%	50%	-
Vmbo-g(t)	60%	0%	50%	58%	75%	-
Havo	23%	0%	33%	17%	25%	-
Vwo	18%	0%	17%	8%	50%	-

Hoeveel scholen denk u dat u de komende 5 jaar moet sluiten en/of fuseren? (N=117)

	Totaal	1	2	3	4	5
0	82%	100%	87%	85%	91%	100%
1	14%	0%	10%	10%	9%	0%
2	3%	0%	3%	2%	0%	0%
3	1%	0%	0%	2%	0%	0%
4	1%	-	-	-	-	-

In welke mate ervaart u leerlingendaling in het voortgezet onderwijs als een bedreiging voor uw bestuur? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	23%	55%	28%	13%	11%	0%
In enige mate	37%	35%	37%	42%	17%	100%
In redelijk mate	24%	10%	19%	28%	39%	0%
In hoge mate	11%	0%	9%	12%	28%	0%
In zeer hoge mate	5%	0%	7%	5%	6%	0%

Welke gevolgen heeft leerlingendaling in het voortgezet onderwijs binnen uw bestuur? (N=128)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Afname inkomsten	77%	42%	82%	78%	89%	100%
Boventaligheid van personeel	57%	25%	55%	63%	67%	0%
Vergrijzing van personeelsbestand	38%	8%	34%	41%	56%	0%
Leegstand van lokalen/scholen	37%	25%	29%	44%	39%	0%
Toename van mobiliteit en personeel	29%	25%	29%	27%	39%	0%
Leerlingendaling heeft nog geen gevolgen	19%	33%	29%	22%	29%	0%
Afname van de kwaliteit van het onderwijs	18%	8%	13%	22%	22%	0%
Sluiting van één of meerdere afdelingen (bv. vmbo, havo, vwo)	9%	0%	11%	10%	11%	0%
Afname van mobiliteit van personeel	10%	0%	8%	7%	6%	0%
Fusie van scholen	15%	0%	13%	14%	33%	0%
Sluiting van één of meerdere sectoren (bv. economie, zorg, techniek)	9%	0%	3%	3%	6%	0%
Sluiting van één of meerdere scholen	5%	0%	0%	7%	22%	0%

Heeft u als bestuur een plan voor het omgaan met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs?
(N=128)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	84%	76%	66%	90%	83%	0%
Nee	13%	16%	29%	10%	11%	0%
Weet ik niet	4%	8%	6%	0%	6%	100%

In hoeverre bent u op de hoogte van wat u kunt doen om met de gevolgen van leerlingendaling in het voortgezet onderwijs om te gaan? (N=128)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	1%	0%	0%	2%	0%	0%
Onvoldoende	5%	0%	5%	5%	11%	0%
Matig	11%	17%	18%	8%	0%	0%
Voldoende	59%	58%	61%	61%	50%	100%
Goed	23%	25%	16%	24%	39%	0%

Bent u vanwege de leerlingendaling in het voortgezet onderwijs onderstaande strategieën gaan toepassen? (N=354)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Alert op uitgaven (gas, licht, water, materialen etc.)	69%	77%	66%	66%	78%	0%
Kosten overhead aanpassen aan leerlingenaantal	62%	62%	55%	68%	56%	0%
Intensivering promotieactiviteiten	54%	39%	63%	56%	39%	0%
Profileren door specialisatie / ander onderwijsconcept/identiteit	53%	46%	66%	46%	56%	0%
Beroep doen op opgebouwde reserves	34%	15%	37%	37%	33%	0%
Profileren door huisvesting	25%	23%	26%	24%	28%	0%
Beroep doen op middelen van landelijke projecten	24%	8%	16%	22%	61%	0%
Aanbod verbreden	19%	23%	18%	20%	11%	0%
Verhuur van lokalen	19%	8%	18%	20%	22%	0%
Afstoten delen van huisvesting	17%	0%	16%	19%	28%	0%
Aanstellen meerschoolse directeuren	11%	0%	8%	15%	11%	0%
Bestuurlijke fusie	6%	0%	5%	5%	17%	0%
Fusie van scholen	2%	0%	0%	2%	6%	0%

Bent u naar aanleiding van de leerlingendaling in het voortgezet onderwijs samen gaan werken met een ander schoolbestuur/andere schoolbesturen? (N=128)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	48%	83%	63%	42%	17%	0%
Dat zijn we van plan	28%	17%	16%	36%	33%	100%
Ja	23%	0%	21%	22%	50%	0%

Hoe krijgt deze samenwerking vorm? (N=30)

Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
We stimuleren het uitwisselen van kennis en ervaring tussen medewerkers van de verschillende besturen	60%	0%	38%	69%	67%	0%
We hebben onze facilitaire diensten gebundeld (inkoop, administratie, ict etc.)	40%	0%	25%	46%	44%	0%
We wisselen docenten uit	33%	0%	50%	23%	33%	0%
We hebben een gezamenlijke vervangingspool	10%	0%	25%	8%	0%	0%
We voeren een gezamenlijk personeelsbeleid	7%	0%	13%	8%	0%	0%
We nemen deel aan een regionaal transfer centrum (rtc)	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Bent u als schoolbestuur meer of minder bezig met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs dan vorig jaar? (N=128)

	Totaal	1	2	3	4	5
Meer	45%	17%	50%	42%	67%	0%
Minder	5%	25%	3%	3%	6%	0%
Onze inzet is gelijk aan vorig jaar	49%	58%	47%	54%	28%	100%

Welke oorzaken ziet u voor deze afname van inzet op het thema leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=7)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
De krimp(prognose) blijkt toch minder ernstig dan gedacht	43%	33%	0%	100%	0%	0%
Plannen zijn (grotendeels) gerealiseerd	29%	33%	100%	0%	0%	0%
Het is geen prioriteit meer binnen ons bestuur	14%	33%	0%	0%	0%	0%
Het is wel prioriteit binnen ons bestuur, maar we komen er niet aan toe	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Anders, namelijk	14%	0%	0%	0%	100%	0%

Welke oorzaken ziet u voor deze toename van inzet op het thema leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=7)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Dit was al een prioriteit binnen ons bestuur, maar we komen nu echt tot de uitvoering	59%	0%	47%	68%	67%	0%
Het is nu een prioriteit binnen ons bestuur	43%	50%	58%	36%	33%	0%
Informatie-uitwisseling met collega-schoolbestuurders	38%	50%	26%	44%	42%	0%
Informatie vanuit OCW	7%	0%	11%	0%	17%	0%
Informatie op regionale bijeenkomsten vanuit de VO-Raad	7%	0%	5%	8%	8%	0%
Berichtgeving in landelijke media	2%	0%	0%	4%	0%	0%
Berichtgeving in lokale media	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Voert uw bestuur op lokaal niveau, al dan niet in bestaande organen, overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=139)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	32%	65%	44%	19%	6%	0%
Dat zijn we van plan	6%	0%	9%	7%	0%	0%
Ja	63%	35%	47%	74%	94%	100%

Uw schoolbestuur heeft scholen in meerdere gemeenten. Voert uw bestuur in alle gemeenten op lokaal niveau overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=13)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	23%	0%	60%	0%	0%	-
Ja	77%	100%	40%	100%	100%	-

Voert uw bestuur regionaal overleg, al dan niet in bestaande organen, over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	38%	80%	51%	23%	11%	0%
Dat zijn we van plan	5%	0%	9%	5%	0%	0%
Ja	57%	20%	40%	72%	89%	100%

Voert uw bestuur overleg met de provincie, al dan niet in bestaande organen, over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	87%	100%	93%	88%	56%	0%
Dat zijn we van plan	4%	0%	5%	3%	11%	0%
Ja	9%	0%	2%	8%	33%	100%

Met welke partners wordt gesproken over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=97)
Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. De percentages geven aan welk deel van de besturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Andere scholen/schoolbesturen voortgezet onderwijs	97%	86%	96%	98%	100%	100%
De gemeente	79%	100%	65%	78%	88%	100%
Medezeggenschapsraden	67%	57%	61%	65%	82%	100%
Scholen/schoolbesturen primair onderwijs	47%	43%	35%	53%	47%	100%
Bedrijfsleven	22%	14%	13%	20%	41%	0%
De provincie	13%	0%	9%	8%	35%	100%
Jeugd(gezondheids)zorg (GG&GD, Bureau Jeugdzorg, Thuiszorg)	10%	0%	0%	12%	24%	0%
Educatieve organisaties	10%	14%	0%	10%	24%	0%
Welzijnsinstellingen	4%	0%	4%	4%	6%	0%
Aanbieders van brede school activiteiten	3%	0%	4%	2%	6%	0%

In welke fase bevindt het overleg over leerlingendaling met andere onderwijspartners zich binnen uw gemeente? (N=87)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	40%	43%	45%	42%	31%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	38%	43%	50%	35%	25%	100%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	11%	14%	0%	7%	38%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	7%	0%	5%	12%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	3%	0%	0%	5%	6%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met de andere onderwijspartners binnen uw gemeente? (N=87)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	5%	0%	10%	2%	6%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	37%	43%	20%	42%	38%	100%
Tevreden	51%	57%	60%	49%	44%	0%
Zeer tevreden	3%	0%	0%	5%	6%	0%
Weet niet	5%	0%	10%	2%	6%	0%

Welke rol pakt uw gemeente in het lokale overleg over leerlingendaling? Kies de beschrijving die het beste past bij de rol die uw gemeente heeft. (N=69)

	Totaal	1	2	3	4	5
trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	7%	29%	7%	6%	0%	0%
aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	6%	14%	14%	3%	0%	0%
kritische vriend (stelt kritische vragen)	9%	0%	14%	12%	0%	0%
ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	51%	43%	36%	52%	64%	100%
geen rol	17%	0%	21%	15%	29%	0%
Weet niet	3%	0%	7%	3%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente heeft in het lokaal overleg over leerlingendaling? (N=69)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	0%	0%	3%	0%	0%
Ontevreden	3%	0%	0%	3%	7%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	41%	29%	36%	48%	29%	100%
Tevreden	42%	43%	50%	36%	50%	0%
Zeer tevreden	4%	29%	0%	3%	0%	0%
Weet niet	9%	0%	14%	6%	14%	0%

In welke fase bevindt het regionale overleg met de andere onderwijspartners over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich? (N=81)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	32%	50%	29%	35%	25%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	33%	25%	47%	33%	19%	100%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	17%	25%	24%	14%	19%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	12%	0%	0%	14%	25%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	5%	0%	0%	5%	13%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het regionale overleg met de onderwijspartners over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=81)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	25%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	9%	0%	6%	9%	13%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	33%	25%	41%	35%	25%	0%
Tevreden	40%	25%	35%	44%	31%	100%
Zeer tevreden	12%	25%	12%	5%	31%	0%
Weet niet	5%	0%	6%	7%	0%	0%

In welke fase bevindt het overleg met de provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich? (N=13)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	38%	-	0%	40%	50%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	46%	-	100%	40%	33%	100%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	15%	-	0%	20%	17%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	0%	-	0%	0%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	0%	-	0%	0%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met uw provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=13)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	-	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	0%	-	0%	0%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	62%	-	100%	60%	67%	0%
Tevreden	23%	-	0%	40%	0%	100%
Zeer tevreden	8%	-	0%	0%	17%	0%
Weet niet	8%	-	0%	0%	17%	0%

Heeft u behoefte aan begeleiding bij het omgaan met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	20%	5%	9%	28%	39%	0%
Nee	80%	95%	91%	72%	61%	100%

Geeft u Oberon toestemming om de antwoorden die u heeft gegeven in het kader van de Quickscan urgentiebeleving leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met naam en toenaam door te geven aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? (N=142)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	51%	55%	44%	53%	61%	0%
Nee	49%	45%	56%	47%	39%	100%

3.3 Indicatoren

Let op!!: Alle indelingen ten aanzien van de indicatoren zijn door ons zelf gecreëerd met als doel de data inzichtelijk te maken. De gekozen waarden hebben geen geverifieerde basis. Zij dienen dan ook als hulpmiddel, en niet als vaststaand gegeven. Ook de **indicatoren** moeten niet als absoluut gegeven worden gelezen. Deze geven slechts een vereenvoudigd beeld van de werkelijkheid. Elk schoolbestuur kent zijn eigen verhaal, en raadzaam is dan ook voorzichtig om te gaan met de uitkomsten.

Indicator overleg

Schoolbesturen uit het voortgezet onderwijs zijn gevraagd of ze op lokaal en/of regionaal niveau overleg voeren over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs en, wanneer ze overleg voeren, in welke fase dit overleg over leerlingendaling zich bevindt. Het overleg met de provincies is hierin niet meegenomen omdat dit zeer beperkt voorkomt. Op basis van de vragen van overleg is een indicator samengesteld voor overleg. Het overleg kan zich in één van de vier fasen bevinden (zie indeling in onderstaande tabel). Het overleg (lokaal/regionaal) dat zich in de hoogste fase bevindt is meegenomen als indicator.

Categorie	Fase
1	Geen overleg
2	Opstartfase
3	(Concrete) planning
4	Uitvoering/Evaluatie

Verdeling over indicator overleg (N = 142)

	Totaal	1 (20)	2 (43)	3 (60)	4 (18)	5 (1)
1 Geen overleg	32%	65%	47%	18%	6%	0%
2 Opstartfase	20%	15%	12%	25%	28%	0%
3 (Concrete) planning	36%	20%	40%	38%	33%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	13%	0%	2%	18%	33%	0%

Indicator bewustzijn leerlingendaling⁹

Schoolbesturen uit het voortgezet onderwijs zijn gevraagd om hun hoofdvestigingen in te delen in categorieën van mate waarin zij te maken (hebben/krijgen) met leerlingendaling. Deze gegevens zijn vervolgens vergeleken met de cijfers van DUO over leerlingendaling. Een negatieve score betekent onderschatting van de (verwachte) leerlingendaling, een positieve score een overschatting. Hoe 'hogere' het cijfer, hoe meer over/onderschatting. De schaal loopt van -4 naar 4. De score 0 staat voor een perfecte inschatting van de mate van leerlingendaling voor de verschillende hoofdvestigingen.¹⁰

⁹ Schoolbesturen met meer dan 5 hoofdvestigingen hebben geen indicator toegewezen gekregen (N=9), omdat bij deze schoolbesturen, door een groter aantal hoofdvestigingen, een afwijking in inschatting minder zwaar telt dan bij een minder aantal hoofdvestigingen. Hierdoor zou de indicator een te positief beeld kunnen geven.

¹⁰ In het geval van besturen met meerdere hoofdvestigingen is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat niet bekend is welke hoofdvestiging in welke categorie is ingedeeld. Hierdoor kan er op basis van de ingevulde cijfers sprake zijn van een perfecte inschatting, terwijl het schoolbestuur in werkelijkheid twee hoofdvestigingen kan hebben omgedraaid. Daarnaast geeft de indicator een gemiddelde inschatting weer, wat betekent dat, in het geval van besturen met meerdere hoofdvestigingen, een overschatting (deels) gecompenseerd wordt door een onderschatting. Bij de 53 besturen die een nulscore hebben, is er bij één schoolbestuur sprake van compensatie.

Verdeling over indicator bewustzijn (N=133)

	Totaal	1 (20)	2 (43)	3 (60)	4 (18)	5 (1)
-4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
-3	2%	0%	0%	0%	6%	100%
-2	4%	0%	0%	9%	0%	0%
-1.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.33	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1	2%	0%	5%	12%	18%	0%
-1	13%	0%	17%	0%	0%	0%
-.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-.60	1%	0%	2%	0%	0%	0%
-.5	2%	5%	2%	2%	0%	0%
-4	1%	0%	2%	0%	0%	0%
-.33	1%	6%	0%	2%	6%	0%
-.33	2%	0%	0%	0%	0%	0%
0	40%	53%	34%	39%	47%	0%
.25	2%	0%	2%	2%	0%	0%
.5	2%	0%	0%	4%	0%	0%
.6	1%	0%	2%	0%	0%	0%
1	19%	24%	22%	16%	18%	0%
1.5	1%	0%	0%	9%	6%	0%
2	8%	12%	7%	0%	0%	0%
3	2%	6%	2%	0%	0%	0%
4	0%	0%	0%	0%	0%	0%

3.4 Vergelijking tussen 2016 en 2017

Indicator overleg leerlingendaling

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2015 (N = 128)

	Totaal	1 (13)	2 (28)	3 (52)	4 (32)	5 (3)
1 Geen overleg	33%	54%	64%	25%	9%	33%
2 Opstartfase	26%	15%	14%	29%	34%	33%
3 (Concrete) planning	33%	15%	18%	35%	50%	33%
4 Uitvoering/Evaluatie	9%	15%	4%	12%	6%	0%

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2016 (N = 163)

	Totaal	1 (16)	2 (41)	3 (69)	4 (35)	5 (2)
1 Geen overleg	29%	56%	39%	25%	17%	0%
2 Opstartfase	23%	6%	34%	20%	26%	0%
3 (Concrete) planning	37%	31%	27%	42%	43%	50%
4 Uitvoering/Evaluatie	10%	6%	0%	13%	14%	50%

Verdeling over indicator overleg (N = 142)

	Totaal	1 (20)	2 (43)	3 (60)	4 (18)	5 (1)
1 Geen overleg	32%	65%	47%	18%	6%	0%
2 Opstartfase	20%	15%	12%	25%	28%	0%
3 (Concrete) planning	36%	20%	40%	38%	33%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	13%	0%	2%	18%	33%	0%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2015 (N = 124)

	Totaal	1 (13)	2 (28)	3 (32)	4 (52)	5 (3)
-4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
-3	2%	0%	0%	0%	6%	33%
-2	10%	0%	0%	13%	19%	0%
-1.5	4%	0%	7%	4%	3%	0%
-1.33	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.25	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1	22%	0%	15%	19%	44%	0%
-.6	1%	0%	4%	0%	0%	0%
-.5	5%	0%	11%	6%	0%	0%
-.33	1%	0%	4%	0%	0%	0%
-.25	1%	0%	0%	0%	3%	0%
-.2	1%	8%	0%	0%	0%	0%
0	33%	77%	36%	25%	22%	67%
.5	2%	0%	0%	6%	0%	0%
.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
1	11%	0%	18%	17%	3%	0%
2	4%	8%	7%	4%	0%	0%
3	1%	8%	0%	0%	0%	0%
4	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2016 (N=156)

	Totaal	1 (13)	2 (40)	3 (66)	4 (35)	5 (2)
-4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
-3	1%	0%	0%	0%	3%	0%
-2.5	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-2	11%	0%	3%	12%	23%	0%
-1.8	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.5	1%	0%	3%	0%	0%	0%

-1.25	1%	0%	0%	2%	3%	0%
-1	22%	0%	20%	27%	17%	100%
-.67	1%	0%	3%	0%	0%	0%
-.67	1%	0%	3%	0%	0%	0%
-.5	3%	0%	5%	3%	3%	0%
-.4	1%	0%	3%	0%	0%	0%
-.33	1%	0%	3%	0%	0%	0%
-.2	1%	8%	0%	0%	0%	0%
-.2	1%	0%	3%	0%	0%	0%
0	33%	38%	28%	32%	43%	0%
.33	1%	0%	3%	0%	0%	0%
.5	2%	8%	0%	3%	0%	0%
1	16%	38%	20%	15%	6%	0%
1.5	1%	0%	0%	0%	3%	0%
2	3%	8%	5%	2%	0%	0%
3	1%	0%	3%	0%	0%	0%
4	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2017 (N=133)

	Totaal	1 (20)	2 (43)	3 (60)	4 (18)	5 (1)
-4	0%	0%	0%	0%	0%	0%
-3	2%	0%	0%	0%	6%	100%
-2	4%	0%	0%	9%	0%	0%
-1.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.33	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-1.	2%	0%	5%	12%	18%	0%
-1.	13%	0%	17%	0%	0%	0%
-.67	1%	0%	0%	2%	0%	0%
-.6	1%	0%	2%	0%	0%	0%
-.5	2%	5%	2%	2%	0%	0%
-.4	1%	0%	2%	0%	0%	0%
-.33	1%	6%	0%	2%	6%	0%
-.33	2%	0%	0%	0%	0%	0%
0	40%	53%	34%	39%	47%	0%
.25	2%	0%	2%	2%	0%	0%
.5	2%	0%	0%	4%	0%	0%
.6	1%	0%	2%	0%	0%	0%
1	19%	24%	22%	16%	18%	0%
1.5	1%	0%	0%	9%	6%	0%
2	8%	12%	7%	0%	0%	0%
3	2%	6%	2%	0%	0%	0%
4	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Vergelijking gemiddeldes op de indicator bewustzijn leerlingendaling

Indicator	Gemiddelde 2017	Gemiddelde 2016	Vershil (2017-2016)	Significant (bij $p < .05$)	Effect (Cohen's D)
Bewustzijn	0,08	-0,3	-0,38	Nee (.07)	Klein (-.36)

In bovenstaande tabel wordt de gemiddelde score op de indicator bewustzijn van alle responderende schoolbesturen weergegeven van zowel de meting in 2016 als 2017, alsmede het verschil hiertussen. Ook is af te lezen of dit verschil significant is bij een significantieniveau van 5%. In dit geval is het verschil niet significant. Dat betekent dat het 95% zeker is dat er geen verschil bestaat tussen de metingen. Ook is de effectgrootte van dit verschil berekend. De effectgrootte zegt wat over de grootte van het verschil, en kan daardoor worden gebruikt bij de juiste interpretatie van de verschillscore.

4 Gemeenten PO

4.1 Respons

	Respons	Landelijk	Percentage
Gemeenten	229	388	59%

Categorie leerlingendaling¹¹ (N=229)

	Respons (N)	Landelijk (N)
1 (0% of groei)	28% (63)	28% (109)
2 (1-10%)	45% (102)	44% (171)
3 (11-20%)	26% (59)	24% (94)
4 (21-30%)	2% (4)	3% (12)
5 (31% of meer)	0% (1)	1% (2)

Provincie (N=229)

	Respons	Landelijk
Drenthe	4%	3%
Flevoland	1%	2%
Friesland	5%	6%
Gelderland	14%	14%
Groningen	3%	6%
Limburg	11%	9%
Noord-Brabant	22%	17%
Noord-Holland	10%	12%
Overijssel	6%	6%
Utrecht	7%	7%
Zeeland	5%	3%
Zuid-Holland	11%	16%

Gemeentegrootte o.b.v. het aantal inwoners (x1000) (N=229)

	Respons	Landelijk
1 (<15)	18%	19%
2 (15-25)	28%	25%
3 (25-50)	36%	36%
4 (50-100)	13%	12%
5 (>100)	6%	8%

Representativiteit

Op veel relevante kenmerken (categorie leerlingendaling, provincie en gemeentegrootte) is de respons representatief voor de gemeenten. Dit betekent dat de resultaten van de Quicksan geen vertekening laten zien ten opzichte van de landelijke situatie. Er is daarom geen weging toegepast op de resultaten.

¹¹ Deze indeling is gebaseerd op gegevens van leerlingendaling 2017-2027 van DUO. De gemeenten zijn in overleg met OCW in groepen ingedeeld op basis van de relatieve leerlingendaling (%) waarmee een gemeente te maken heeft.

4.2 Vragen

In deze paragraaf worden de gegeven antwoorden in percentages weergegeven per vraag. Hierbij wordt een uitsplitsing gemaakt in de vijf krimp categorieën die door ons zijn vastgesteld op basis van de leerlingprognoses (zie 3.1).

In hoeverre merkt u daling van het leerlingenaantal als gevolg van demografische krimp bij één of meerdere scholen voor basisonderwijs binnen uw gemeente? (N= 229)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	10%	21%	8%	2%	0%	0%
In enige mate	38%	51%	41%	19%	25%	0%
In redelijke mate	29%	16%	25%	51%	25%	0%
In hoge mate	18%	11%	22%	17%	50%	100%
In zeer hoge mate	5%	2%	4%	12%	0%	0%

In hoeverre heeft u zicht op de prognoses van het aantal leerlingen in het basisonderwijs voor de komende vijf jaar? (N= 229)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Onvoldoende	3%	5%	2%	5%	0%	0%
Matig	8%	8%	9%	7%	0%	0%
Voldoende	39%	38%	36%	42%	75%	0%
Goed	50%	49%	53%	46%	25%	100%

Bent u als gemeente meer of minder bezig met leerlingendaling in het primair onderwijs dan vorig jaar? (N=229)

	Totaal	1	2	3	4	5
Meer	25%	27%	25%	19%	50%	100%
Minder	12%	17%	13%	5%	25%	0%
Onze inzet is gelijk aan vorig jaar	63%	56%	62%	76%	25%	0%

Welke oorzaken ziet u voor deze afname van inzet op het thema leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=28)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
De krimp(prognose) blijkt toch minder ernstig dan gedacht.	46%	27%	62%	67%	0%	0%
Plannen zijn (grotendeels) gerealiseerd.	21%	18%	23%	33%	0%	0%
Het is geen prioriteit meer binnen onze gemeente.	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Het is wel prioriteit binnen onze gemeente, maar we komen er niet aan toe.	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Welke oorzaken ziet u voor deze toename van inzet op het thema leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=57)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Dit was al een prioriteit binnen onze gemeente, maar we komen nu echt tot de uitvoering.	65%	59%	62%	73%	100%	100%
Het is nu een prioriteit binnen onze gemeente.	19%	24%	15%	27%	0%	0%
Informatie-uitwisseling met andere gemeenten.	11%	12%	4%	18%	50%	0%
Informatie vanuit OCW	5%	6%	0%	9%	0%	100%
Berichtgeving in landelijke media.	2%	0%	4%	0%	0%	0%
Informatie op regionale bijeenkomsten vanuit OCW.	2%	0%	4%	0%	0%	0%
Berichtgeving in lokale media.	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Informatie vanuit VNG	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Voert uw gemeente op lokaal niveau overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs met de schoolbesturen binnen uw gemeente? (N=207)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	14%	22%	11%	12%	0%	0%
Dat zijn we van plan	11%	8%	9%	16%	25%	0%
Ja	76%	70%	81%	72%	75%	100%

Voert uw gemeente op regionaal niveau overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs met schoolbesturen? (N=207)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	59%	62%	55%	60%	75%	100%
Dat zijn we van plan	6%	6%	5%	9%	0%	0%
Ja	35%	32%	39%	31%	25%	0%

Met welke partners wordt gesproken over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=163)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Scholen/schoolbesturen primair onderwijs	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Scholen/schoolbesturen voortgezet onderwijs	67%	74%	72%	55%	25%	100%
Besturen van kinderopvang	59%	66%	56%	57%	50%	100%
Besturen van peuterspeelzalen	48%	53%	38%	60%	50%	100%
Andere gemeenten	33%	26%	35%	40%	0%	0%
Aanbieders van brede school activiteiten	18%	18%	19%	14%	25%	0%
Jeugd(gezondheids)zorg (GG&GD, Bureau Jeugdzorg, Thuiszorg)	14%	13%	17%	10%	25%	0%

Bibliotheken	10%	8%	13%	7%	0%	100%
Scholen/schoolbesturen middelbaar beroepsonderwijs (ROC, AOC, vakinstellingen)	9%	5%	10%	10%	0%	0%
Welzijnsinstellingen	8%	8%	10%	5%	0%	0%

In welke fase bevindt het overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs zich binnen uw gemeente? (N=157)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	12%	11%	12%	14%	0%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	39%	37%	43%	29%	67%	100%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling.	17%	26%	14%	17%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	22%	14%	20%	33%	33%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	10%	11%	11%	7%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met de onderwijspartners binnen uw gemeente over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=157)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	0%	0%	0%	0%	100%
Ontevreden	5%	3%	4%	10%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	16%	31%	16%	2%	33%	0%
Tevreden	64%	57%	61%	76%	67%	0%
Zeer tevreden	13%	6%	18%	12%	0%	0%
Weet niet	1%	3%	1%	0%	0%	0%

Welke rol pakt uw gemeente bij het lokale overleg over leerlingendaling? (N=157)

	Totaal	1	2	3	4	5
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	24%	20%	25%	24%	33%	100%
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	34%	43%	26%	43%	33%	0%
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	3%	0%	4%	5%	0%	0%
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	28%	23%	34%	21%	33%	0%
Geen rol	1%	3%	1%	0%	0%	0%
Weet niet	1%	0%	1%	0%	0%	0%
Anders nl. ¹²	8%	11%	8%	7%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente heeft in het lokale overleg over leerlingendaling? (N=157)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	1%	0%	1%	0%	0%	0%
Ontevreden	2%	3%	1%	2%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	20%	31%	16%	14%	67%	0%

¹² Enkele gemeenten konden niet kiezen tussen een van de rollen. Ook wordt een rol bij huisvesting enkele keren genoemd.

Tevreden	73%	63%	78%	76%	33%	100%
Zeer tevreden	4%	3%	4%	7%	0%	0%

In welke fase bevindt het regionale overleg over leerlingendaling in het primair onderwijs zich? (N=72)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	19%	25%	16%	22%	0%	0%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	53%	44%	62%	44%	0%	0%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling.	17%	19%	14%	17%	100%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	10%	13%	5%	17%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	1%	0%	3%	0%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het regionale overleg met de onderwijspartners over leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=72)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	4%	13%	3%	0%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	31%	31%	27%	33%	100%	0%
Tevreden	57%	44%	62%	61%	0%	0%
Zeer tevreden	3%	0%	5%	0%	0%	0%
Weet niet	6%	13%	3%	6%	0%	0%

Welke rol pakt uw gemeente bij het regionale overleg over leerlingendaling? (N=72)

	Totaal	1	2	3	4	5
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	4%	0%	3%	11%	0%	0%
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	19%	19%	16%	28%	0%	0%
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	18%	13%	19%	17%	100%	0%
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	36%	38%	49%	11%	0%	0%
Geen rol	6%	6%	3%	11%	0%	0%
Weet niet	7%	13%	3%	11%	0%	0%
Anders nl. ¹³	10%	13%	8%	11%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente heeft in het regionale overleg over leerlingendaling? (N=72)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	25%	38%	22%	17%	100%	0%
Tevreden	65%	38%	76%	72%	0%	0%
Zeer tevreden	3%	13%	0%	0%	0%	0%

¹³ Bijvoorbeeld: meerdere rollen.

In hoeverre bent u tevreden over de afstemming met de andere gemeenten over het onderwerp leerlingendaling? (N=54)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	4%	10%	0%	6%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	28%	50%	11%	41%	0%	0%
Tevreden	61%	30%	78%	53%	0%	0%
Zeer tevreden	6%	10%	7%	0%	0%	0%

Heeft u behoefte aan ondersteuning bij het omgaan met leerlingendaling in het primair onderwijs? (N=163)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	16%	18%	14%	14%	25%	100%
Nee	84%	82%	86%	86%	75%	0%

Geeft u Oberon toestemming om de antwoorden die u heeft gegeven in het kader van de Quickscan urgentiebeleving leerlingendaling in het primair onderwijs met naam en toenaam door te geven aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? (N=229)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	70%	75%	71%	64%	50%	100%
Nee	30%	25%	29%	36%	50%	0%

4.3 Indicatoren

Let op!!: Alle indelingen ten aanzien van de indicatoren zijn door ons zelf gecreëerd met als doel de data inzichtelijk te maken. De gekozen waarden hebben geen geverifieerde basis. Zij dienen dan ook als hulpmiddel, en niet als vaststaand gegeven. Ook de **indicatoren** moeten niet als absoluut gegeven worden gelezen. Deze geven slechts een vereenvoudigd beeld van de werkelijkheid. Elke gemeente kent zijn eigen verhaal, en raadzaam is dan ook voorzichtig om te gaan met de uitkomsten.

Indicator overleg

Gemeenten zijn gevraagd of ze op lokaal en/of regionaal niveau overleg voeren over leerlingendaling in het primair onderwijs en, wanneer ze overleg voeren, in welke fase dit overleg over leerlingendaling zich bevindt. Het overleg met de provincies is hierin niet meegenomen omdat dit zeer beperkt voorkomt. Op basis van de vragen van overleg is een indicator samengesteld voor overleg. Het overleg kan zich in één van de vier fasen bevinden (zie indeling in onderstaande tabel) Het overleg (lokaal/regionaal) dat zich in de hoogste fase bevindt is meegenomen als indicator.

Categorie	Fase
1	Geen overleg
2	Opstartfase
3	(Concrete) planning
4	Uitvoering/Evaluatie

Verdeling over indicator overleg (N = 229)

Totaal	1 (63)	2 (102)	3 (59)	4 (4)	5 (1)

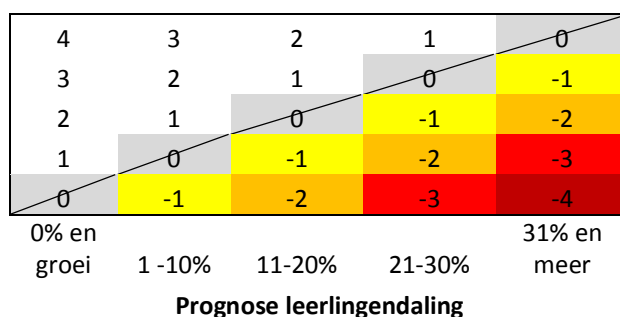
1 Geen overleg	29%	40%	24%	29%	0%	0%
2 Opstartfase	8%	6%	9%	9%	0%	0%
3 (Concrete) planning	41%	40%	44%	34%	75%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	22%	14%	24%	29%	25%	0%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Gemeenten zijn gevraagd in hoeverre leerlingendaling in het primair onderwijs merkbaar is in hun gemeente. Deze gegevens zijn vervolgens vergeleken met de cijfers over leerlingendaling die door OCW zijn aangeleverd. Een negatieve score betekent onderschatting van de (verwachte) leerlingendaling, een positieve score een overschatting. Hoe 'hoger' het cijfer, hoe meer over/onderschatting.

Bewust van leerlingendaling

Zeer hoge mate
Hoge mate
Redelijke mate
Enige mate
Helemaal niet

Verdeling over indicator bewustzijn (N = 229)

	Totaal	1 (63)	2 (102)	3 (59)	4 (4)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	0%
-2	1%	-	-	2%	25%	0%
-1	9%	-	8%	19%	25%	100%
0	38%	21%	41%	51%	50%	0%
1	30%	51%	26%	17%	0%	-
2	17%	16%	22%	12%	-	-
3	5%	11%	4%	-	-	-
4	0%	2%	-	-	-	-

4.4 Vergelijking tussen de metingen¹⁴

Indicator overleg leerlingendaling

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2015 (N = 271)

	Totaal	1 (32)	2 (30)	3 (75)	4 (78)	5 (70)
1 Geen overleg	18%	32%	25%	19%	19%	9%
2 Opstartfase	20%	9%	25%	29%	18%	14%
3 (Concrete) planning	42%	45%	39%	33%	49%	46%
4 Uitvoering/Evaluatie	20%	14%	11%	19%	14%	31%

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2016 (N = 224)

	Totaal	1 (33)	2 (83)	3 (84)	4 (23)	5 (1)
1 Geen overleg	19%	36%	17%	13%	26%	0%
2 Opstartfase	13%	12%	11%	13%	17%	0%
3 (Concrete) planning	47%	33%	57%	46%	35%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	21%	18%	16%	27%	22%	0%

Verdeling over indicator overleg leerlingendaling 2017 (N = 229)

	Totaal	1 (63)	2 (102)	3 (59)	4 (4)	5 (1)
1 Geen overleg	29%	40%	24%	29%	0%	0%
2 Opstartfase	8%	6%	9%	9%	0%	0%
3 (Concrete) planning	41%	40%	44%	34%	75%	100%
4 Uitvoering/Evaluatie	22%	14%	24%	29%	25%	0%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2015 (N = 285)

	Totaal	1 (32)	2 (30)	3 (75)	4 (78)	5 (70)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	1%	-	-	-	0%	4%
-2	13%	-	-	3%	17%	33%
-1	29%	-	7%	31%	37%	40%
0	33%	31%	50%	32%	38%	23%
1	19%	44%	40%	28%	8%	-
2	4%	19%	3%	7%	-	-
3	1%	6%	0%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

¹⁴ Voor de meting in 2017 hebben we voor het PO, net als in 2015 en 2016, prognosecijfers voor groei/krimp per gemeente gebruikt. Voor 2017 hebben we de meest recente prognoses gebruikt, van 2017-2027. Dit heeft effect op de verdeling van de respondenten over de categorieën, omdat in de meest recente prognosecijfers de verwachte gemiddelde leerlingendaling (2017-2027) lager is geworden. Dit betekent dat minder gemeenten te maken hebben met de hoogste categorieën van leerlingendaling.

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2016 (N = 224)

	Totaal	1 (33)	2 (83)	3 (84)	4 (23)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	1%	-	-	-	9%	100%
-2	3%	-	-	1%	17%	0%
-1	13%	-	6%	19%	35%	0%
0	32%	21%	35%	36%	22%	0%
1	36%	52%	34%	37%	17%	-
2	13%	15%	20%	7%	-	-
3	4%	12%	5%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2017 (N = 229)

	Totaal	1 (63)	2 (102)	3 (59)	4 (4)	5 (1)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	0%	-	-	-	0%	0%
-2	1%	-	-	2%	25%	0%
-1	9%	-	8%	19%	25%	100%
0	38%	21%	41%	51%	50%	0%
1	30%	51%	26%	17%	0%	-
2	17%	16%	22%	12%	-	-
3	5%	11%	4%	-	-	-
4	0%	2%	-	-	-	-

Vergelijking gemiddeldes op de indicator bewustzijn leerlingendaling

Indicator	Gemiddelde 2017	Gemiddelde 2016	Vershil (2017-2016)	Significant (bij p < .05)	Effectgrootte (Cohen's D)
Bewustzijn	0,7	0,5	0,2	Ja (.00)	Geen effect (.17)

In bovenstaande tabel wordt de gemiddelde score op de indicator bewustzijn van alle responderende schoolbesturen weergegeven van zowel de meting in 2016 als 2017, alsmede het verschil hiertussen. Ook is af te lezen of dit verschil significant is bij een significantieniveau van 5%. In dit geval is het verschil niet significant. Dat betekent dat het 95% zeker is dat er geen verschil bestaat tussen de metingen. Ook is de effectgrootte van dit verschil berekend. De effectgrootte zegt wat over de grootte van het verschil, en kan daardoor worden gebruikt bij de juiste interpretatie van de verschillscore.

5 Gemeenten VO

5.1 Respons

	Respons	Landelijk	Percentage
Gemeenten	172	311	55%

Categorie leerlingendaling¹⁵ (N=172)

	Respons (N)	Landelijk ¹⁶ (N)
1 (0% of groei)	9% (16)	10% (30)
2 (1-10%)	17% (30)	18% (56)
3 (11-20%)	34% (58)	38% (116)
4 (21-30%)	33% (57)	29% (88)
5 (31% of meer)	6% (11)	6% (17)

Provincie (N=172)

	Respons	Landelijk
Drenthe	2%	4%
Flevoland	2%	2%
Friesland	8%	7%
Gelderland	16%	13%
Groningen	6%	6%
Limburg	11%	8%
Noord-Brabant	15%	17%
Noord-Holland	10%	11%
Overijssel	9%	8%
Utrecht	6%	6%
Zeeland	4%	3%
Zuid-Holland	11%	16%

Gemeentegrootte o.b.v. het aantal inwoners (x1000) (N=172)

	Respons	Landelijk
1 (<15)	10%	10%
2 (15-25)	23%	24%
3 (25-50)	46%	42%
4 (50-100)	12%	15%
5 (>100)	9%	10%

¹⁵ Deze indeling is gebaseerd op gegevens van het aantal 12-18 jarigen 2017-2027 van het ministerie van OCW. De gemeenten zijn in overleg met OCW in groepen ingedeeld op basis van de relatieve leerlingendaling (%) waarmee een gemeente te maken heeft.

¹⁶ Van 4 gemeenten was de krimpprognose onbekend waardoor we deze niet in een categorie konden indelen. Deze gemeenten zijn in de rest van het onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Representativiteit

Op veel relevante kenmerken (categorie leerlingendaling, provincie en gemeentegrootte) is de respons representatief voor de gemeenten. Dit betekent dat de resultaten van de Quicksan geen vertekening laten zien ten opzichte van de landelijke situatie. Er is daarom geen weging toegepast op de resultaten.

5.2 Vragen

In deze paragraaf worden de gegeven antwoorden in percentages weergegeven per vraag. Hierbij wordt een uitsplitsing gemaakt in de vijf krimp-categorieën die door ons zijn vastgesteld op basis van de leerlingprognoses (zie 5.1).

In hoeverre verwacht u voor de komende 10 jaar daling van het leerlingenaantal als gevolg van demografische krimp bij één of meerdere scholen voor voortgezet onderwijs binnen uw gemeente?

(N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	10%	44%	17%	5%	5%	0%
In enige mate	41%	56%	50%	47%	28%	27%
In redelijke mate	24%	0%	27%	24%	28%	27%
In hoge mate	19%	0%	7%	21%	25%	36%
In zeer hoge mate	6%	0%	0%	3%	14%	9%

In hoeverre heeft u zicht op de prognose van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs voor de komende 10 jaar? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Helemaal niet	2%	0%	0%	2%	2%	9%
Onvoldoende	6%	0%	3%	7%	9%	0%
Matig	12%	13%	7%	10%	14%	18%
Voldoende	51%	56%	67%	50%	47%	27%
Goed	30%	31%	23%	31%	28%	45%

Bent u als gemeente meer of minder bezig met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs dan vorig jaar? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Meer	29%	0%	27%	38%	32%	18%
Minder	5%	13%	3%	7%	2%	0%
Onze inzet is gelijk aan vorig jaar	66%	88%	70%	55%	67%	82%

Welke oorzaken ziet u voor deze afname van inzet op het thema leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=8)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal ¹⁷	1	2	3	4	5
De krimp(prognose) blijkt toch minder ernstig dan gedacht	25%	50%	0%	25%	0%	0%
Het is geen prioriteit meer binnen onze gemeente	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Het is wel prioriteit binnen onze gemeente, maar we komen er niet aan toe	13%	0%	25%	0%	0%	0%
Plannen zijn (grotendeels) gerealiseerd	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Welke oorzaken ziet u voor deze toename van inzet op het thema leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=50)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de schoolbesturen die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Dit was al een prioriteit binnen onze gemeente, maar we komen nu echt tot de uitvoering	56%	0%	75%	55%	50%	50%
Het is nu een prioriteit binnen onze gemeente	32%	0%	13%	18%	61%	0%
Informatie-uitwisseling met andere gemeenten	10%	0%	13%	14%	6%	0%
Berichtgeving in landelijke media	4%	0%	13%	0%	6%	0%
Berichtgeving in lokale media	4%	0%	0%	9%	0%	0%
Informatie vanuit OCW	2%	0%	0%	0%	0%	50%
Informatie vanuit VNG	2%	0%	0%	0%	6%	0%
Informatie op regionale bijeenkomsten vanuit OCW	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Voert uw gemeente op lokaal niveau overleg over leerlingendaling met de schoolbesturen van het voortgezet onderwijs binnen uw gemeente? (N=154)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	23%	44%	44%	15%	20%	9%
Dat zijn we van plan	11%	22%	8%	9%	11%	18%
Ja	66%	33%	48%	76%	69%	73%

¹⁷ 5 van de 8 gemeenten hebben hier anders, namelijk geantwoord.

Voert uw gemeente op regionaal niveau overleg over leerlingendaling met de schoolbesturen voortgezet onderwijs? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	53%	50%	60%	52%	56%	36%
Dat zijn we van plan	9%	25%	3%	5%	9%	18%
Ja	38%	25%	37%	43%	35%	45%

Voert uw gemeente met de provincie overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Nee	92%	100%	93%	93%	88%	91%
Dat zijn we van plan	2%	0%	0%	3%	2%	0%
Ja	6%	0%	7%	3%	11%	9%

Met welke partners wordt gesproken over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=110)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De percentages geven aan welk deel van de gemeenten die deze vraag hebben ingevuld dit antwoord hebben aangegeven.

	Totaal	1	2	3	4	5
Scholen/schoolbesturen voortgezet onderwijs	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Scholen/schoolbesturen primair onderwijs	79%	50%	80%	77%	85%	75%
Andere gemeenten	53%	50%	60%	49%	50%	75%
Scholen/schoolbesturen middelbaar beroepsonderwijs (ROC, AOC, vakinstellingen)	34%	75%	33%	26%	38%	38%
Welzijnsinstellingen	13%	0%	13%	14%	10%	25%
Jeugd(gezondheids)zorg (GG&GD, Bureau Jeugdzorg, Thuiszorg)	16%	25%	13%	23%	10%	13%
Bedrijven	11%	25%	27%	5%	10%	13%
Bibliotheken	10%	0%	0%	9%	13%	25%
Educatieve organisaties	10%	0%	27%	5%	8%	25%

In welke fase bevindt het overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich binnen uw gemeente? (N=102)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	20%	0%	8%	12%	30%	38%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	38%	67%	50%	48%	27%	13%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	22%	0%	17%	21%	24%	25%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	15%	33%	8%	17%	11%	25%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	6%	0%	17%	2%	8%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met de onderwijspartners binnen uw gemeente over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=102)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	3%	0%	0%	5%	3%	0%
Ontevreden	2%	0%	0%	0%	3%	13%
Niet tevreden/niet ontevreden	15%	0%	50%	12%	8%	13%
Tevreden	59%	100%	25%	62%	65%	50%
Zeer tevreden	20%	0%	25%	21%	19%	13%
Weet niet	2%	0%	0%	0%	3%	13%

Welke rol pakt uw gemeente bij het lokale overleg over leerlingendaling? (N=102)

	Totaal	1	2	3	4	5
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	17%	33%	17%	21%	8%	25%
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	28%	33%	33%	17%	43%	13%
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	8%	0%	8%	10%	5%	13%
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	35%	33%	25%	45%	30%	25%
Geen rol	1%	0%	8%	0%	0%	0%
Weet niet	1%	0%	0%	2%	0%	0%
Anders nl. ¹⁸	10%	0%	8%	5%	14%	25%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente heeft in het lokale overleg over leerlingendaling? (N=102)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	15%	0%	17%	12%	19%	13%
Tevreden	72%	100%	58%	69%	73%	88%
Zeer tevreden	13%	0%	25%	17%	8%	0%

In welke fase bevindt het regionale overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich? (N=65)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	28%	75%	18%	12%	35%	60%
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	43%	25%	45%	52%	45%	0%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	15%	0%	18%	20%	10%	20%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	9%	0%	0%	16%	5%	20%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	5%	0%	18%	0%	5%	0%

¹⁸ Enkele gemeenten konden niet kiezen tussen een van de rollen.

In hoeverre bent u tevreden over het regionale overleg met de onderwijspartners over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=65)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	2%	0%	0%	0%	5%	0%
Ontevreden	3%	0%	0%	8%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	28%	25%	27%	24%	40%	0%
Tevreden	57%	75%	45%	64%	40%	100%
Zeer tevreden	5%	0%	9%	4%	5%	0%
Weet niet	6%	0%	18%	0%	10%	0%

Welke rol pakt uw gemeente bij het regionale overleg over leerlingendaling? (N=65)

	Totaal	1	2	3	4	5
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	3%	0%	9%	4%	0%	0%
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	15%	50%	18%	4%	20%	20%
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	12%	0%	0%	16%	15%	20%
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	48%	0%	27%	68%	40%	60%
Geen rol	5%	0%	18%	0%	5%	0%
Weet niet	6%	25%	9%	4%	5%	0%
Anders nl. ¹⁹	11%	25%	18%	4%	15%	0%

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw gemeente heeft in het regionale overleg over leerlingendaling? (N=65)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	5%	0%	0%	4%	10%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	26%	25%	18%	32%	30%	0%
Tevreden	57%	50%	55%	56%	50%	100%
Zeer tevreden	5%	0%	9%	8%	0%	0%

In hoeverre bent u tevreden over de afstemming met de andere gemeenten over het onderwerp leerlingendaling? (N=48)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	2%	0%	0%	0%	7%	0%
Ontevreden	4%	0%	11%	6%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	27%	0%	0%	33%	40%	25%
Tevreden	56%	100%	78%	44%	47%	75%
Zeer tevreden	8%	0%	0%	17%	7%	0%
Weet niet	2%	0%	11%	0%	0%	0%

In welke fase bevindt het overleg met de provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich? (N=11)

	Totaal	1	2	3	4	5
In de opstartfase	36%	0%	50%	50%	33%	0%

¹⁹ Enkele gemeenten konden niet kiezen tussen een van de rollen.

Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	45%	0%	50%	50%	33%	100%
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	9%	0%	0%	0%	17%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	0%	0%	0%	0%	0%	0%
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	9%	0%	0%	0%	17%	0%

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met de provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=11)

	Totaal	1	2	3	4	5
Zeer ontevreden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Ontevreden	9%	0%	50%	0%	0%	0%
Niet tevreden/niet ontevreden	45%	0%	0%	100%	50%	0%
Tevreden	18%	0%	50%	0%	17%	0%
Zeer tevreden	18%	0%	0%	0%	17%	100%
Weet niet	9%	0%	0%	0%	17%	0%

Heeft u behoefte aan begeleiding bij het omgaan met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	15%	0%	10%	14%	23%	9%
Nee	85%	100%	90%	86%	77%	91%

Geeft u Oberon toestemming om de antwoorden die u heeft gegeven in het kader van de Quickscan urgentiebeleving leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met naam en toenaam door te geven aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? (N=172)

	Totaal	1	2	3	4	5
Ja	70%	81%	73%	66%	72%	64%
Nee	39%	19%	27%	34%	28%	36%

5.3 Indicatoren

Let op!!: Alle indelingen ten aanzien van de indicatoren zijn door ons zelf gecreëerd met als doel de data inzichtelijk te maken. De gekozen waarden hebben geen geverifieerde basis. Zij dienen dan ook als hulpmiddel, en niet als vaststaand gegeven. Ook de **indicatoren** moeten niet als absoluut gegeven worden gelezen. Deze geven slechts een vereenvoudigd beeld van de werkelijkheid. Elke gemeente kent zijn eigen verhaal, en raadzaam is dan ook voorzichtig om te gaan met de uitkomsten.

Indicator overleg

Gemeenten zijn gevraagd of ze op lokaal en/of regionaal niveau overleg voeren over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs en, wanneer ze overleg voeren, in welke fase dit overleg over leerlingendaling zich bevindt. Het overleg met de provincies is hierin niet meegenomen omdat dit zeer beperkt voorkomt. Op basis van de vragen van overleg is een indicator samengesteld voor overleg. Het overleg kan zich in één van de vier fasen bevinden (zie indeling in onderstaande tabel) Het overleg (lokaal/regionaal) dat zich in de hoogste fase bevindt is meegenomen als indicator.

Categorie	Fase
1	Geen overleg
2	Opstartfase
3	(Concrete) planning
4	Uitvoering/Evaluatie

Verdeling over indicator overleg (N = 172)

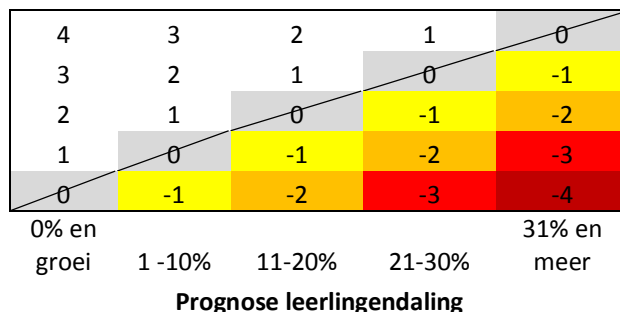
	Totaal	1 (16)	2 (30)	3 (58)	4 (59)	5 (11)
1 Geen overleg	36%	75%	50%	26%	30%	27%
2 Opstartfase	12%	6%	3%	7%	21%	27%
3 (Concrete) planning	39%	13%	37%	53%	35%	27%
4 Uitvoering/Evaluatie	13%	6%	10%	14%	14%	18%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Gemeenten zijn gevraagd in hoeverre leerlingendaling in het voortgezet onderwijs merkbaar is in hun gemeente. Deze gegevens zijn vervolgens vergeleken met de cijfers over leerlingendaling die door OCW zijn aangeleverd. Een negatieve score betekent onderschatting van de (verwachte) leerlingendaling, een positieve score een overschatting. Hoe 'hoger' het cijfer, hoe meer over/onderschatting.

Bewust van leerlingendaling

Zeer hoge mate
 Hoge mate
 Redelijke mate
 Enige mate
 Helemaal niet

Verdeling over indicator bewustzijn (N = 172)

	Totaal	1 (16)	2 (30)	3 (58)	4 (59)	5 (11)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	4%	-	-	-	5%	27%
-2	13%	-	-	5%	28%	27%
-1	30%	-	17%	47%	28%	36%
0	30%	44%	50%	24%	25%	9%
1	22%	46%	27%	21%	14%	-
2	2%	0%	7%	3%	-	-
3	0%	0%	0%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

5.4 Vergelijking tussen de metingen

Indicator overleg leerlingendaling

Verdeling over indicator overleg 2015 (N = 147)

	Totaal	1 (11)	2 (28)	3 (60)	4 (42)	5 (6)
1 Geen overleg	33%	55%	39%	28%	29%	33%
2 Opstartfase	24%	27%	21%	22%	29%	17%
3 (Concrete) planning	31%	18%	39%	30%	26%	50%
4 Uitvoering/Evaluatie	13%	0%	0%	20%	17%	0%

Verdeling over indicator overleg 2016 (N = 138)

	Totaal	1 (19)	2 (27)	3 (50)	4 (36)	5 (6)
1 Geen overleg	26%	74%	26%	16%	17%	17%
2 Opstartfase	23%	5%	33%	14%	33%	33%
3 (Concrete) planning	40%	21%	37%	48%	39%	50%
4 Uitvoering/Evaluatie	12%	0%	4%	22%	11%	0%

Verdeling over indicator overleg 2017 (N = 172)

	Totaal	1 (16)	2 (30)	3 (58)	4 (59)	5 (11)
1 Geen overleg	36%	75%	50%	26%	30%	27%
2 Opstartfase	12%	6%	3%	7%	21%	27%
3 (Concrete) planning	39%	13%	37%	53%	35%	27%
4 Uitvoering/Evaluatie	13%	6%	10%	14%	14%	18%

Indicator bewustzijn leerlingendaling

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2015 (N = 147)

	Totaal	1 (11)	2 (28)	3 (60)	4 (42)	5 (6)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	4%	-	-	-	5%	67%
-2	10%	-	-	5%	26%	17%
-1	27%	-	21%	28%	36%	17%
0	33%	27%	32%	43%	26%	
1	20%	55%	36%	18%	7%	-
2	5%	18%	7%	5%	-	-
3	1%	0%	4%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

Verdeling over indicator bewustzijn leerlingendaling 2016 (N = 138)

	Totaal	1 (19)	2 (27)	3 (50)	4 (36)	5 (6)
-4	1%	-	-	-	-	17%
-3	1%	-	-	-	3%	17%
-2	9%	-	-	6%	19%	33%
-1	25%	-	7%	36%	39%	17%
0	44%	47%	59%	44%	33%	17%
1	17%	47%	19%	14%	6%	-
2	2%	0%	11%	0%	-	-
3	1%	5%	4%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

Verdeling over indicator bewustzijn 2017 (N = 172)

	Totaal	1 (16)	2 (30)	3 (58)	4 (59)	5 (11)
-4	0%	-	-	-	-	0%
-3	4%	-	-	-	5%	27%
-2	13%	-	-	5%	28%	27%
-1	30%	-	17%	47%	28%	36%
0	30%	44%	50%	24%	25%	9%
1	22%	46%	27%	21%	14%	-
2	2%	0%	7%	3%	-	-
3	0%	0%	0%	-	-	-
4	0%	0%	-	-	-	-

Vergelijking gemiddeldes op de indicator bewustzijn leerlingendaling

Indicator	Gemiddelde 2017	Gemiddelde 2016	Vershil (2017-2016)	Significant (bij $p < .05$)	Effectgrootte (Cohen's D)
Bewustzijn	-0,4	-0,3	-0,1	Nee (.22)	Geen (-.14)

In bovenstaande tabel wordt de gemiddelde score op de indicator bewustzijn van alle responderende schoolbesturen weergegeven van zowel de meting in 2017 als 2016, alsmede het verschil hiertussen. Ook is af te lezen of dit verschil significant is bij een significantieniveau van 5%. In dit geval is het verschil niet significant. Dat betekent dat het 95% zeker is dat er geen verschil bestaat tussen de metingen. Ook is de effectgrootte van dit verschil berekend. De effectgrootte zegt wat over de grootte van het verschil, en kan daardoor worden gebruikt bij de juiste interpretatie van de verschillscore.

6 Provincies

6.1 Respons

	Respons	Landelijk	Percentage
Provincies	7	12	58%

6.2 Vragen

Hieronder worden de resultaten op de vragen uit de Quickscan in aantallen weergegeven.

In hoeverre verwacht u voor de komende 10 jaar een daling van het leerlingenaantal als gevolg van demografische krimp bij één of meerdere scholen voor voortgezet onderwijs binnen uw provincie? (N=7)

	Aantal
Helemaal niet	0
In enige mate	2
In redelijke mate	3
In hoge mate	1
In zeer hoge mate	1

In hoeverre heeft u zicht op de prognoses van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs voor de komende 10 jaar? (N=7)

	Aantal
Helemaal niet	0
Onvoldoende	0
Matig	2
Voldoende	2
Goed	2
Niet van toepassing	1

Voor welke onderwerpen binnen de taken van de provincie is de ontwikkeling van de leerlingenaantallen in het voortgezet onderwijs relevant? (N=7)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven.

	Aantal
Vestigingsklimaat bedrijven	5
Infrastructuur	0
Geen	0

In hoeverre sluit het huidige onderwijsaanbod binnen uw provincie aan op de vraag van de arbeidsmarkt binnen uw provincie? (N=6)

	Aantal
Helemaal niet	0
In enige mate	1
In redelijke mate	5
In hoge mate	0
In zeer hoge mate	0

Verwacht u dat de leerlingendaling in het voortgezet onderwijs in de komende 10 jaar gevolgen zal hebben voor de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt? De aansluiting zal volgens mij... (N=6)

	Aantal
Sterk verbeteren	0
Iets verbeteren	1
Niet veranderen	1
Iets verslechteren	3
Sterk verslechteren	1

Voert u als provincie overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met de gemeenten binnen uw provincie? (N=6)

	Aantal
Nee	4
Dat zijn we van plan	0
Ja	2

Voert u als provincie overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met de schoolbesturen binnen uw provincie? (N=6)

	Aantal
Nee	4
Dat zijn we van plan	0
Ja	2

Met welke partners wordt gesproken over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=2)

Bij deze vraag was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven.

	Aantal
Gemeenten	1
Scholen/schoolbesturen voortgezet onderwijs	1
Andere scholen/schoolbesturen primair onderwijs	0
Scholen/schoolbesturen middelbaar beroepsonderwijs (ROC, AOC, vakinstellingen)	1
Bedrijven	1
Welzijnsinstellingen	0
Jeugd(gezondheids)zorg (GG&GD, Bureau Jeugdzorg, Thuiszorg)	0
Educatieve organisaties	0

In welke fase bevindt het overleg over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met gemeenten zich? (N=2)

	Aantal
In de opstartfase	1
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	1
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	0
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	0
De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	0

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met de gemeenten binnen uw provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=2)

	Aantal
Zeer ontevreden	0
Ontevreden	0
Niet tevreden/niet ontevreden	1
Tevreden	0
Zeer tevreden	0
Weet niet	1

Welke rol pakt uw provincie bij het overleg over leerlingendaling met de gemeenten? (N=2)

	Aantal
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	0
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	1
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	0
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	0
Geen rol	0
Weet niet	0
Anders nl.	1

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw provincie pakt in het overleg met de gemeenten binnen uw provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=2)

	Aantal
Zeer ontevreden	0
Ontevreden	0
Niet tevreden/niet ontevreden	0
Tevreden	2
Zeer tevreden	0
Weet niet	0

In welke fase bevindt het overleg met schoolbesturen over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs zich? (N=2)

	Aantal
In de opstartfase	1
Er is overleg met partners geweest en plannen zijn in ontwikkeling	0
Er zijn concrete werkplannen en afspraken gemaakt omtrent leerlingendaling	1
De plannen omtrent leerlingendaling zijn in uitvoering	0

De plannen omtrent leerlingendaling zijn al een keer geëvalueerd/bijgesteld	0
---	---

In hoeverre bent u tevreden over het overleg met schoolbesturen met de onderwijspartners in het voortgezet onderwijs? (N=2)

	Aantal
Zeer ontevreden	0
Ontevreden	0
Niet tevreden/niet ontevreden	1
Tevreden	0
Zeer tevreden	0
Weet niet	1

Welke rol pakt uw provincie bij het overleg over leerlingendaling met de schoolbesturen? (N=2)

	Aantal
Trekker/regisseur (neemt leidende rol in het lokale overleg)	0
Aanjager (agendeert/maakt bespreekbaar, bijv. agendapunt op LEA)	0
Kritische vriend (stelt kritische vragen)	1
Ondersteuner (denkt mee met oplossingen)	0
Geen rol	0
Weet niet	0
Anders nl.	1

In hoeverre bent u tevreden met de rol die uw provincie pakt in het overleg met de schoolbesturen binnen uw provincie over leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=2)

	Aantal
Zeer ontevreden	0
Ontevreden	0
Niet tevreden/niet ontevreden	0
Tevreden	2
Zeer tevreden	0
Weet niet	0

Heeft u behoefte aan begeleiding bij het omgaan met leerlingendaling in het voortgezet onderwijs? (N=6)

	Aantal
Ja	0
Nee	6

Geeft u Oberon toestemming om de antwoorden die u heeft gegeven in het kader van de Quickscan urgentiebeleving leerlingendaling in het voortgezet onderwijs met naam en toenaam door te geven aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap? (N=6)

	Aantal
Ja	4
Nee	2

7 Bijlagen

7.1 Open vragen schoolbesturen PO

Heeft u nog opmerkingen ten aanzien van het onderwerp leerlingdaling?
5 a 6 jaar geleden war we actiever op het gebied van leerlingdaling en krimp, omdat de daling afneemt/stabiliseert verdwijnt de urgentie. OP het gebied van personeelsplanning en lerarentekort is hogere urgentie en beleid meer gericht op binden/boeien/vasthouden dan afstoten.
Als eenpitter kun je redelijk autonoom opereren. Maar de knelpunten zijn er wel en kan een aansluiting bij een groot bestuur op een moment actueel worden.
Als éénpitter kunnen we het nog redelijk bolwerken, maar de knelpunten worden prominenter. Er zou door de gemeente meer ingezoomd moeten worden op meer woningen voor startere
Als éénpitter met een duidelijk profiel hebben we nog steeds een wachtlijst voor de aanmeldingen.
Als schoolbestuur anticiperen we op veranderende vraag van ouders naar onderwijs(concepten). Zorg dat je blijft innoveren, durf te veranderen, keuzes te maken als bestuur/scholen.
ben als interim college van bestuur net aangesteld voor beperkte tijd. Kan een aantal vragen nu niet overzien.
bij ons is de prognose leerlingdaling een reden om het overleg inzake de overgang van het leerstofjaarklassensysteem naar meer dynamische groepeeringsvormen te intensiveren. elk nadeel heeft z'n voordeel.
Bij ons vermindert de aanmelding doordat gezinnen buiten de stad gaan wonen.
Binnen de gemeente is het nu nog ieder voor zich. Het is duidelijk dat er te veel scholen zijn voor het aantal leerlingen maar er is nog geen gezamenlijk plan van aanpak/ afstemming. Als schoolbestuur al meerdere pogingen gedaan. zonder concreet resultaat.
Binnen de stichting hebben we zowel (licht) krimpende scholen (oudere Vinex wijken) als groeiend scholen (nieuwe wijken). Overall hebben we daardoor nog geen daling en geen problemen als gevolg van de daling bij een enkele school.
Binnen onze stichting is geen sprake van leerlingdaling. Aangezien de aankomende in de omgeving voldoende gebouwd wordt, verwachten wij dit ook niet de aankomende 10 jaar.
daling biedt ook kansen
Daling van de bekostiging kun je berekenen maar de uitvoering om hierop te acteren naar het personeel is door de structuur van T-1 bijna niet mogelijk. Je loopt hierdoor achter de feiten aan. Zeker als je hierdoor geen ontslagruimte in je begroting hebt maar deze al wel ziet aankomen.
De acties met betrekking tot werkdruk en dan met name meer handen in de klas is ook t.a.v. dit onderwerp zeer relevant.
de afgelopen 7 jaar gegroeid. bij huidige aanmelding enigszins teruggang. prognose IHP geeft groei weer.
De daling startte voor ons in 2009. Alle plannen zijn inmiddels bedacht en grotendeels gerealiseerd. Dit is mosterd na de maaltijk.
De leerlingdaling in ons voedingsgebied is puur geografisch. Alle PO scholen vallen onder één bestuur en leerlingen worden toegewezen. Onderlinge concurrentie en profilering speelt voor het PO niet. Voor het VO speelt dit in beperkte mate. Als je uitgaat van krimp als gegeven en je eigen koers, strategie daarop aanpast uitgaande van het kunnen blijven geven van goed onderwijs, dan is krimp een uitdaging en geen bedreiging.
De leerlingdaling komt niet alleen door demografische ontwikkelingen. Op een tweetal scholen komt het door incidenten. Hierdoor is er een extra daling in leerlingen.
De leerlingdaling bij ons bestuur is in al zo'n vergevorderd stadium dat we bezig zijn met een bestuurlijke fusie.
Eerdere stappen zoals informatie inwinnen zijn al een gepasseerd station.
De projectleider krimp heeft veel goed werk gedaan in deze regio.

De verdergaande verzuiling leidt tot een toename van problemen
Demografische is de leerlingendaling in Middelburg en Vlissingen wel voorbij. Een enkele school heeft om heel andere redenen te maken met krimp. Dat wordt dan besproken met de gemeente en betrokken schoolbesturen uit die wijk om te bezien welke oplossingen er zijn om te voorkomen dat een school van een bepaalde denominatie moet sluiten.
Dit is en blijft lastig. Lokale prognoses blijken nooit te kloppen. En dat kan wellicht ook niet, want het is een dynamisch onderwerp.
Dit onderzoek komt wat mij betreft wel erg laat. De krimp speelt al bijna 10 jaar in onze regio. Bijna alle maatregelen zijn al uitgevoerd. (fusies, sluitingen, verhuur, afstoten van gebouwen etc.) Nu zitten we in de fase van afvlakken van de curve.
Doordat een nieuwbouw gerealiseerd wordt, zullen de leerlingenaantallen, na een kleine dip door een grotere uitstroom, niet dalen.
Een enquête is leuk maar wel typisch hoor. De bureaufetisjisten hebben de macht. Er is geen enkele hulp voor scholen, de druk wordt volledig bij de besturen gelegd. Wij willen goed onderwijs bieden, houd eens op met 'schijnhulp' bieden door enquêtes te houden maar vervolgens niks met de uitkomst te doen!
Er is in deze regio slechts een heel geringe daling van aantal leerlingen. Tegelijkertijd is er een enorm tekort aan leerkrachten. We investeren veel meer in het behouden van goed personeel en het opleiden van nieuwe mensen. Ik mis in deze enquête de relatie tussen beiden
Er is in onze regio een 'krimp'coördinator en hier voert ons bestuur gesprekken mee.
Er zijn ook kansen i.v.m. nieuwbouw en aantrekken woningmarkt.
fusietoets is beperkend; fusie tussen besturen zou makkelijker tot stand moeten kunnen komen; kleine gemeenten zijn handelingsverlegen; geen kennis en menskracht om van betekenis te kunnen zijn
Gebruik de vrijkomende onderwijsmiddelen graag voor verlichting passend onderwijs (dus verhoging budget).
geen
Geen
Geen.
Geen. Door een goede meerjarenplanning konden we de aanzienlijke krimp opvangen. In 2017 was er een lichte stijging van het leerlingenaantal. Volgend jaar is er mogelijk een lichte krimp.
Het blijft onvoorspelbaar, zekerheid over de bekostiging zou veel rust geven.
Het is bijzonder te ervaren dat de VO scholen nog niet of zeer onvoldoende bewegen in dit dossier
Het is hier al zo lang een item, dat het valt onder onze reguliere bedrijfsvoering.
Het is in deze regio geen hot issue, al dit soort vragenlijsten jaagt dan een onterecht angstgevoel aan bij minder sterke besturen.
Het is lastig om sommige vragen te kunnen beantwoorden, omdat ik nieuw ben in de huidige functie
Het is niet altijd eenvoudig om te anticiperen op leerlingendaling en het jaar er op een 'tijdelijke' stijging
Het is van belang dat de regelgeving zich actualiseert op basis van de leerlingkrimp. Bij fusies van scholen zijn er andere mogelijkheden nodig. Soms val je als schoolbestuur tussen wal en schip en komt (niet door ten laste van het rijk en niet ten laste van de gemeente). En dus ten laste van je eigen bekostiging.
Het leerlingenaantal is over een jaar gelijk aan het aantal van 15 jaar geleden. We maken de komende jaren een groei door in onze dorpen X en X in de gemeente X
Het onderwerp Leerlingendaling is nauwelijks een onderwerp. Sommige scholen krimpen iets, andere groeien juist. Op sommige plekken kan overcapaciteit ontstaan. We zien dat als de normale fluctuaties waarvoor te in onze beleidskeuzes oplossingen moeten vinden. Dat gaat prima
Het zou prettig zijn als de fusietoets voor het primair onderwijs afgeschaft wordt.
Hier in Best hebben we de grootste daling zo'n 4 jaar geleden meegemaakt en daar beleid op

gevoerd. Nu laten we de ergste dip achter ons.
hoewel er sprake is van een (lichte) daling van het aantal leerlingen binnen de gemeente, kennen wij op organisatieniveau groei
Ik ben heel benieuwd hoe de 20 miljoen voor de kleine scholen zal worden verdeeld.
Ik denk dat onze mogelijkheden als éénpitter beperkt zijn. Wat nog eens versterkt wordt door het feit dat we een (goedlopende) dorpschool zijn en bovendien ook nog eens de enigste school op dat dorp.
Ik ervaar de interesse of bemoeienis op dit moment van overheidswege als mosterd na de maaltijd. Het speelt al jaren en tot dusver hebben we ons er zelf mee moeten redden en dat is ook prima, want uiteindelijk zijn we als bestuur daar ook zelf verantwoordelijk voor, maar toch. Ik heb zelf het idee dat de ergste krimp in onze regio wel is geweest. Het lijkt er nu op dat er een evenwicht zal ontstaan tussen natuurlijk verloop en instroom van nieuwe leerlingen.
IN de gemeente X is geen sprake van krimp.
In de meeste gemeenten is overleg tussen gemeente, schoolbesturen en opvang constructief. Dit leidt tot integrale huisvestingsplannen. Helaas is in de gemeente X dit proces gestagneerd
In Zuid-Limburg is er sprake van een optelsom van factoren rondom leerlingendaling. Niet alleen krimp, maar ook vergrijzing en ontgroening, structurele armoede en de aanzuigende werking van relatief lage huren op veelal eenoudergezinnen uit andere delen van het met kinderen naar deze regio. Druk op het onderwijs neemt enorm toe !!!
Invullen vragenlijst is lastig omdat onze strategie mbt dit onderwerp vooral de volgende is: - bestuurlijke fusie met kinderopvang, hierdoor aanbod 0-13 en versterking kwaliteit - samen met gemeente verwsterking leefbaarheid in kleine kernen, hiervoor behoud integrale kindvoorziening een gezamenlijk speerpunt
Kindwijs kiest er voor om de resp. scholen in stand te houden. Wi hebben er varing met het leveren van goed onderwijs op kleinere scholen. De identiteit van de scholen is hierin leidend. De opheffingsnorm geeft hier ook ruimte voor.
leerlingdaling geldt de komende 5 jaar niet voor den Haag en omgeving
leerlingdaling staat als thema niet op zichzelf gezien vanuit het perspectief van te maken strategische keuzes. Naast deze demografische ontwikkeling wordt op landelijk niveau gewerkt aan modernisering van de bekostiging. Deze modernisering is weliswaar nog in ontwikkeling, maar voor in de nabije toekomst te maken keuzes moet met deze modernisering rekenschap gehouden worden. Met name de negatieve herverdelingseffecten voor kleinere scholen bij modernisering zijn van belang bij te maken keuzes. Het zijn de kleinere scholen waar ook de leerlingdaling meer voelbaar is en waar we vanuit dat kader nu besluiten moeten nemen. Voor die besluiten sorteren we reeds voor op een nu onzekere toekomstige gebeurtenis, dat de modernisering thans is. Dit maakt besturen onnodig complex.
leerlingdaling wordt niet alleen veroorzaakt dor krimp, maar ook door andere zaken als problemen met de kwaliteit of incidenten
Leerlingendaling heeft voornamelijk te maken met het huizenmarkt. Daarnaast, in ons situatie, kan een gemeente veel betekenen voor kleine kernen. Netwerken opbouwen in de politieke sfeer is erg belangrijk.
Daarnaast vragen ouders om een duidelijke doorgaande lijn binnen de missie en visie. Als zij met de leerkrachten deze visie en missie ondersteunen en uitdragen.
Leerlingendaling is een gegeven. Aanpassen bedrijfsvoering en een organisatieverandering t.a.v. inrichting en aansturing scholen, geeft ruimte in denken en werken. Het biedt, ondanks minder leerlingen, ook kansen.
X is een gezonde onderwijsorganisatie die de toekomst vol vertrouwen tegemoet ziet!
Minimum aantal leerlingen 100
Mochten we in de toekomst ondersteuning nodig hebben, dan weet ik de juiste mensen te vinden.

Momenteel niet. Wij zijn een 1-pitter die vele kinderen per jaar moet afwijzen vanwege de maximale bezetting in onze klassen die we sinds jaar en dag ervaren. Uiteraard houden we rekening met de mogelijkheid dat de wachtlijsten ooit kunnen verdwijnen en dat doen we vooral door in te zetten op kwaliteit van onderwijs, het docententeam, uitdragen van onze Dalton-identiteit en up orde brengen / houden van ons monumentale schoolgebouw
n.v.t.
Na een tijdelijk dipje qua leerlingaantal stabiliseert het nu weer. Dit proces verloopt volgens onze eigen prognose.
nee
Nee
nee, de instroom is goed. Er is alleen sprake van zij uitstroom in verband met verhuizingen uit de stad.
Nee, is bij ons niet van toepassing
nee, op dit moment is leerlingendaling geen item
neen
Neen
nvt
Onze denominatie heeft niet zo zeer last van de krimp maar meer van de beeldvorming en bereikbaarheid van onze scholen. 85% van onze achterban zit door allerlei redenen bij andere denominaties.
Onze inschatting is dat de krimp van het leerlingaantal de komende jaren maximaal 4% is. Dit gelinkt aan het tekort aan leerkrachten en de vergrijzing binnen de populatie medewerker heeft per saldo bijna een neutraal effect.
Op bestuursniveau hebben wij niet te maken met een daling van leerlingen. Het lln.aantal is stabiel en licht stijgend.
Op termijn moet het criterium "afstand tot de dichtstbijzijnde school" een rol gaan spelen in de bekostiging zodat ook vervoer netjes geregeld kan worden.
Overheid is zeer passief. Liberaal> zoek het zelf maar uit.
Pas de regelgeving betreffende fusie/opheffing aan de dagelijkse praktijk. Bijv. als een bestuur kenbaar maakt dat het voornemens is een fusie te laten plaatsvinden, gaan ouders "shoppen" met als mogelijk gevolg dat er geen enkel kind mee gaat naar de fusieschool. Het bestuur zit dan wel met een personeel en/of gebouwelijk probleem. deze problematiek heeft direct consequenties voor de financiële huishouding van het betreffende bestuur waardoor de onderwijskwaliteit onder druk komt te staan.
Prognoses blijven zeer lastig om op te sturen.
prognoses zijn indicatief maar worden soms gebruikt als vaststaand. Ouders kiezen steeds vaker wijkoverstijgend een school voor hun kinderen. Een probleem op een school kan ineens zorgen voor leegloop. Ouders wisselen ook sneller van school dan voorgaande jaren. ook wijken kunnen zich anders gaan ontwikkelen dan demgrafen denken. Dus wordt er sneller een update van de lln ontwikkelingen / prognose gemaakt. Tevens ben je als stichting erg afhankelijk van nieuwbouw /renovaties in wijken.
Regionaal probleem
Samen met andere schoolbesturen kom je op basis van een gedeeld urgentiebesef al een heel eind in de goede richting.
Sector PO is geen commerciële organisatie. Elkaar hard beconcurreren op behoud marktaandeel is ongewenst. Krimp wel gebruiken als extra motivatie om in te zetten op kwalitatief hoogstaand onderwijs en zo aantrekkelijk te zijn voor ouders en kinderen. Met behoud van oog voor eigen stichtingsbelangen zoveel mogelijk inzetten op constructief overleg met partner-schoolbesturen en gemeente.
Sommige scholen groeien (sterk), enkele scholen lopen terug. Als groot schoolbestuur zijn we in de

omstandigheid gevolgen van (lokale) krimp op te vangen.
Speelt niet echt in onze regio. Leerkrachtentekort is een groter probleem
Stichting is zogenaamde 'eenpitter'. In stedelijke omgeving waarin wij gevestigd zijn is niet of nauwelijks sprake van leerlingendaling.
Tekort aan bekwaam personeel is op dit moment een grotere bedreiging
Tot 2020 blijven we ls gehele vereniging gelijk, daarna zien we een lichte daling.
Van de twee scholen binnen ons bestuur kent er één een leerlingendaling, terwijl bij de andere school er zorgen zijn over een te sterke leerling stijging.
Vanwege de toename van het aantal woningen (1000 nieuwbouwwoningen) binnen ons voedingsgebied is de daling van het gemiddelde geboortecijfer gecompenseerd. Volgens de prognosecijfers stagneert de daling van het aantal geboorten.
veel kwalitatieve zaken en ontwikkelingen gebeuren los van het gegeven van leerlingendaling. Alleen kijken naar voordelen schaalgrootte is een rechtstreeks gevolg, maar ontstaat ook weer vanuit kwalitatieve argumenten (als er geen leerlingendaling was geweest hadden we dat ook gedaan).
Voor ons bestuur, waarbij dit bestuursnummer 1 school vertegenwoordigt, is de krimp niet een heel groot probleem terwijl dit wel plaatselijk en regionaal zo wordt ervaren. Dit vanwege het concept van de school.
Wat is het doel van dit onderzoek? Wat opmerkelijk is in dit onderzoek dat er geen vragen gesteld worden naar de behoefte die we hebben om effectiever te kunnen zijn met betrekking tot het omgaan met leerlingsdaling. We zouden graag meer in gesprek gaan met de rijksoverheid om lokale oplossingen te bedenken. Jammer dat hier geen aandacht voor is... Met andere woorden: wat hebben onze kinderen aan dit onderzoek?
We ervaren op dit moment juist een sterke stijging van het aantal leerlingen.
We hebben al subsidie gekregen van OCW voor onderzoek leerlingendaling. Wordt ingezet i.s.m. RO groep
We hebben een risico-analyse n.a.v. dit onderwerp laten uitvoeren.
We hebben een uniek concept; een pitter; nieuwe school die in 2011 begonnen is - enorme groei met wachtlijst.
We hebben er baat bij als de spelregels niet tijdens het spel worden aangepast in negatieve zien en dat de bekostiging bij scholenfusies ruimhartig wordt toegekend.
We hebben het allerergste achter de rug en bevinden ons inmiddels in de nieuwe werkelijkheid.
We hebben slecht 1 school binnen onze stichting die schooljaar 2016/2017 is gestart en binnen 5 jaar 200 leerlingen moet hebben, we moeten dus alleen maar groeien.
We maken een prognose van de leerlingenaantallen voor het opstellen van de meerjarenbegroting. Dit is zeer lastig in te schatten en voor de komende jaren hebben we het leerlingaantal gelijk gehouden aan die van dit jaar. We verwachten dat de ergste daling achter de rug is en dat we weer een stijgende lijn gaan zien.
We beseffen de gevolgen van een dalend leerlingaantal, maar we zijn zeker niet somber gestemd. Dit komt doordat wij een positief christelijke school zijn die leerlingen trekt vanuit naburige dorpen, omdat ouders kiezen voor een school met een christelijke identiteit. We zijn ons wel zeer bewust van een lager leerlingaantal en sturen hierop bij het opstellen van de begroting en het formatieplan.
We verwachten nog 1 jaar krimp, daarna rekenen we op stabilisatie.
We zijn een eenpitter, hebben de prognoses goed in beeld.
We zijn een school met het predicaat: Laatste school van de richting. Dit maak teen aantal genoemde strategieën onbruikbaar. Daarnaast hebben we een hele specifieke doelgroep die wel loyaal aan de school is, maar ook in kleine stapjes krimpt.
We zijn erg afhankelijk van de plannen van de nieuwe regering m.b.t. de kleine scholen. In het bijzonder m.b.t. de laatste scholen van de richting.

<p>we zijn helaas ervaringsdeskundig. De krimp bij stichting X speelt al vanaf 2010. Op teldatum 01 oktober 2009 hadden we nog 1476 lln. Dit aantal is teruggelopen tot ongeveer 1045 op de meest recente telling, 1 oktober 2017. De krimp suddert volgens DUO nog door tot het jaar 2021. Het lln aantal zal dan ongeveer 950 bedragen. We hebben, als plattelandsgemeente, dan ruim 500 lln verloren.</p>
<p>Wij een zg. éénpitter en de enige school in het dorp. Problemen zijn breder dan alleen demografisch</p>
<p>Wij ervaren de wet op de fusie en de fusietoets als een belemmering bij de uitvoering van beleid. Een schoolbestuur behoudt bij fusie van twee scholen 6 jaar lang extra middelen maar bij opheffen van een school niet. Soms is opheffen om redenen van onderwijskwaliteit beter dan fuseren. Financieel wordt een keuze voor kwaliteit dan afgestraft. Wij vinden dat onwenselijk.</p>
<p>wij groeien explosief</p>
<p>Wij hebben nauwelijks-geen krimp. Wij blijven nagenoeg stabiel.</p>
<p>Wij hebben niet te maken met leerlingendaling</p>
<p>Wij merken dat, ondanks de krimp van de basisgeneratie, scholen groeien danwel gelijk blijven in omvang, wanneer zij zich onderscheiden van andere scholen. Wij herkennen daarbij de bereidwilligheid van ouders om wijkoverstijgend leerlingen aan te melden als de school aansluit op levensovertuiging, onderwijsconcept, totaal aanbod (voorschoolse en naschoolse opvang en integraal kinderopvang/IKC).</p>
<p>Wij werken samen met het bestuur van de openbare basisscholen. Dit komt tot uiting in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. werken aan 1 bestuurskantoor; 2. fusies van scholen tot (informele) samenwerkingsscholen; 3. onderzoek naar mogelijkheden besturenfusie.
<p>Wij zijn een 'éénpitter'. Dus moeten dit vooralsnog zelf opvangen.</p>
<p>Wij zijn een bestuur met 29 scholen, regionaal zeer verdeeld. Op bestuursniveau groeien wij en zien op schoolniveau wel krimp door vergrijzing van wijken. Dit is nog geen aanleiding voor ingrijpende maatregelen. Wij kunnen binnen ons bestuur de frictie prima oplossen. Daarnaast kunnen wij tot op heden goed anticiperen.</p>
<p>Wij zijn een eenpitter en hebben niet te maken met leerlingendaling.</p>
<p>Wij zijn in 2013 al gestart met het in kaart brengen van de gevolgen wanneer 2 besturen willen fuseren. Daaraan in door middel van het project "Regionale procesbegeleiding leerlingdaling" een vervolg gegeven in 2016 door dit in meerdere gemeenten te doen (in totaal in 4 gemeenten). Bij 3 gemeenten heeft dit inmiddels geresulteerd in een onderwijsatlas voor 2027, die ook aan de gemeenteraden is gepresenteerd en die leidend is voor het scholenplan: nieuwbouw, vernieuwbouw, afspraken over leerling regulatie etc.</p>
<p>Zoals uit de antwoorden mag blijken is voor onze organisatie de leerlingdaling de afgelopen jaren een groot onderwerp geweest en is het dat momenteel minder. Op dit moment is het vinden van voldoende gekwalificeerd personeel een grotere uitdaging. Er is de afgelopen jaren minder aanwas geweest, met als gevolg een iets ouders personeelsbestand en nu dus grotere uitstroom die moeilijk ingevuld kan worden.</p>
<p>Concreet dus geen ondersteuning nodig bij leerlingdaling, maar wel bij werving en instroom pabo zolang de gemiddelde schoolbestuurder niet verder kijkt dan z'n eigen school(koepel) komen we nooit tot goede afspraken. ik ervaar elke schoolbestuurder als primair kijkend naar het eigen belang, en minder naar belang van behoud van diversiteit in gemeenten. Afspraken zijn (in onze 4 gemeenten) niet gelukt met andere schoolbesturen.</p>
<p>zolang je kwaliteit goed is, zal er geen grote leerlingendaling zijn.</p>

7.2 Open vragen schoolbesturen VO

Heeft u nog opmerkingen ten aanzien van het onderwerp leerlingendaling?
Aandacht voor de bekostiging.
AOC's passen niet in deze onderzoeksopzet. Zij hebben door hun grotere verspreidingsgebied en omdat zij ook mbo aanbieden een andere positie in de regio en in de gemeenten waarin zij een vestiging hebben.
Bij onze scholen speelt niet zozeer leerlingdaling als gevolg van demografische ontwikkelingen. Wel is er sprake van leerlingdaling als gevolg van concurrentie. De doelgroep is er dus wel - ook de komende jaren - maar momenteel kiest een deel van deze doelgroep voor scholen in de omgeving. Als gevolg van deze niet-demografische daling van het aantal leerlingen nemen we diverse maatregelen.
Binnen dit schoolbestuur R. betreft het drie scholen voor praktijkonderwijs.
Binnen het VO staat vooral het vmbo beroepsgericht onder toenemende druk vanwege de steeds hogere PO adviezen, gecombineerd met minder leerlingen op de basisscholen.
De komende jaren hebben we te maken met een forse leerlingengroei, wat ons voor enorme uitdagingen stelt. Bij het accommoderen van de groei zijn we (te?) sterk afhankelijk van de gemeente. Budgetten schieten tekort, bouwbedrijven kunnen voor de hoofdprijs gaan.
De leerlingendaling gaat vooraf aan een forse uitstroom van oudere docenten. Dus als de krimp zijn beslag heeft gehad zal een percentage van 50 % in een periode van 10 jaar met pensioen gaan. Dus eerst een uitstroom vanwege de krimp en dan vervolgens een leraren tekort. Een zeer bedreigende situatie voor de kwaliteit van het onderwijs.
De leerlingendaling is niet het enige issue dat LVO raakt met alle gevolgen voor inrichting onderwijs, huisvesting en personeel. Daarnaast hebben wij een opgave voor (verevening) in kader Passend Onderwijs en krijgen we, mogelijk, te maken met een nieuwe bekostiging die leidt tot ca 2 mio minder inkomsten.
De stichting telt slechts één VO-school, zijnde een praktijkschool!
deze enquête is gericht op gebieden die met krimp te maken hebben: veel vragen zijn voor mijn scholen niet van toepassing en derhalve overbodig. Onder dreiging van "gebeld worden" toch ingevuld, maar dit roept wel irritatie op
Deze stichting heeft nog geen concrete leerlingendaling te verwachten, daarom zijn de antwoorden ook met dat uitgangspunt beantwoord.
Een lastige materie. Er is behoefte aan gedifferentieerde informatie per school(soort). De informatie van DUO is onvoldoende. De P. prognose is beter, maar er is vaak een discrepantie tussen de prognose n de wekelijkheid (tussen de 2, 5 en 7 %)
Enquete biedt niet steeds ruimte voor een passend antwoord (bv 'regionaal overleg'; antwoord 'vindt niet plaats' niet mogelijk
Er zat (opnieuw) een antwoord NIET in de opties bij een van de laatste vragen, nl. "We hebben intensief met regionale partners overlegd en dat heeft niets opgeleverd." Daar heb ik u vorige keer ook al op gewezen.
Geen opmerking over het onderwerp, wel over het onderzoek. De antwoordmogelijkheden zijn telkens zodanig dat ik mijn antwoord er niet goed in kwijt kan. Er is in de overleggen, zowel lokaal als regionaal, geen sprake van concrete plannen die bijgesteld/geëvalueerd moeten worden. Wel vindt er goede afstemming onderling plaats.
Geen.
Gezien de specifieke situatie op de Veluwe met betrekking tot het openbaar onderwijs is overleg met de accountmanagers helpend. Ik hou me aanbevolen.
het is niet alleen een demografisch onderwerp, maar ook een tendens van hogere adviezen waardoor er leegloop plaats vindt van categorale VMBO's.
Het verdient aanbeveling om het probleem van leerlingdaling te koppelen aan het te verwachten docenten tekort. het risico bestaat dat docenten die boventallig zijn geworden a.g.v. overformatie het onderwijs verlaten terwijl over een aantal jaren het probleem van het lerarentekort nog groter zal zijn.

<p>het zou enorm helpen als de CAO wat meer ruimte bood. De ontslagbescherming is een groot goed, maar ook een blok aan ons been.</p>
<p>hoop dat het ministerie van OCW actief middelen beschikbaar stelt om een noodzakelijke afslanking van het personeel tgv de leerlingendaling in het vo mogelijk te maken.</p>
<p>Ik denk dat op dit moment het vinden van vervangers voor docenten die met pensioen gaan een moeilijker vraagstuk is dan de krimp van het aantal leerlingen</p>
<p>Ik heb als interim-bestuurder al veel te maken gehad met krimp en geleerd dat men daar in de provincie al veel expertise heeft opgebouwd. (Denk aan Achterhoek-VO). Deze kennis en ervaring kan de randstad nu n.m.m. goed gebruiken. verder: de bestuurders meer met de werkgevers in contact brengen (VMBO) t.b.v. aansluiting op de arbeidsmarkt, al inzetten in V(M)BO.</p>
<p>Ik moet antwoord geven op sommige vragen voor de gemeente waarin we de grootste omvang hebben, maar daar ligt juist niet ons krimp probleem, dat doet zich in een andere gemeente voor ... Dus niet X maar X ...</p>
<p>In 2015 is er voor onze regio door Public Result op initiatief van ons een zogenaamde transitieatlas uitgevoerd. Hiermee is de 'awareness' bij schoolbesturen, gemeenten, e.d. enorm verbeterd.</p>
<p>In de gehele gemeente Amsterdam bestaat een groei van leerlingenaantallen. De leerlingendaling betreft delen van de gemeente en bepaalde scholen. Voor de gehele stichting (schoolbestuur) blijft het leerlingenaantal stabiel.</p>
<p>in deze regio is geen sprake van leerlingendaling in het algemeen, wel neemt het aandeel leerlingen met een vmbo-advies af, wat zorgt voor risico op 1 van onze scholen. dit is deels ook het gevolg van toename van het aantal andere vmbo-scholen in de stad.</p>
<p>In X hebben we in de jaren 2008-2013 de grootste krimp gehad. Dat hebben we zonder extra middelen zelf weten op te lossen.</p>
<p>Is de komende jaren in de regio X nog niet aan de orde.</p>
<p>Kan een bestuur dat nauwelijks te maken gaat krijgen met leerlingdaling niet beter de meeste ragen overslaan?</p>
<p>lastig probleem. ik zou als bestuur meer middelen voor ondersteuning willen. Vooral om een gedegen onderzoek te kunnen laten uitvoeren over toekomstige scenario's</p>
<p>leerlingen kunnen zich niet inschrijven voor PRO onderwijs. Er is een tlv- pro voor nodig. Werven van leerlingen is niet aan de orde</p>
<p>Andere scholen werven leerlingen die op basis van de kaders in pro hadden moeten zit. Dit zorgt voor veel zij-instroom binnen PRO en uitval binnen het VO. Deze ontwikkelingen zijn slecht voor de leerlingen die recht hebben op een passende plaats binnen het VO.</p>
<p>Ministerie is sterk betrokken bij dit regionale dossier</p>
<p>n.v.t.</p>
<p>nee</p>
<p>Nee</p>
<p>Nee, met natuurlijk verloop en een beroep op de reserves plooiën we het wel. De school blijft ook na de krimp groot genoeg om zelfstandig te draaien.</p>
<p>Nee.</p>
<p>neen</p>
<p>nvt</p>
<p>Ons bestuur heeft weliswaar 1 VO school maar deze is anders dan gebruikelijk, nml Praktijkonderwijs. Verder zijn er binnen het bestuur ook 3 VSO's. Die heb ik niet meegewogen in de antwoorden. We zijn tav leerlingenaantallen afhankelijk van derden. Dat maakt het anders, met andere risico's.</p>
<p>Onze school heeft momenteel met leerlingendaling te maken vanwege de enorme (onverwachte) toestroom 4 tot 6 jaar geleden. Dat heeft tot gevolg dat we nu maatregelen hebben moeten nemen, maar als deze "bult" er uit is, verwachten we een stabiel aantal leerlingen door de jaren heen.</p>
<p>Voor de gemeente X is voorlopig nog geen leerlingdaling in beeld (voor het VO). Anders dan in de rest van Nederland ligt de daling nog vrij ver van ons af. Het onderwerp is daardoor nog niet prangend geworden en heeft daardoor nog geen sterke aandacht.</p>

<p>voor de regio X is er moeilijk duidelijkheid te krijgen over de leerlingendaling omdat veel andere ontwikkelingen (huizenmarkt A'dam/Woningbouw Purmerend/voorkeur ouders van invloed zijn op de praktijk.</p>
<p>Voor ons bestuur speelt het niet of nauwelijks gezien de specifieke doelgroep (reformatische school). We doen wel mee met het overleg.</p>
<p>We hebben samen met een ander schoolbestuur in de regio een regisseur leerlingendaling ingeschakeld</p>
<p>We hebben te maken met een regionale krimp van 30% gerekend vanaf 2014 tot en met 2030. We hebben een te groot gebouw en zijn hierover met de gemeente in een beginfase van overleg. Verwachting is dat dit proces vijf jaar duurt. In tussentijd worden delen van het gebouw afgestoten. Personeel op basis van Strategisch personeelsplan uitvoering geven aan de vereiste daling van het aantal personeelsleden. Kwantitatief is dit mogelijk, maar kwalitatief is een groter probleem.</p>
<p>Wij groeien autonoom met ongeveer 10% per jaar. Dit brengt een voorfinanciering met zich mee van 1,5 miljoen; hetgeen dus niet in onderwijskwaliteit aangewend kan worden. Een regeling qua groei zoals bijvoorbeeld in het po zou gewenst zijn.</p>
<p>Wij zijn een eenpitter met Praktijkonderwijs. Op dit moment groeien wij, tegen de stroom van de krimp in. Heel vreemd en ook n.a.v. onze prognoses en omgeving niet goed te verklaren. Hetgeen betekent dat we de komende 5 jaar wel degelijk krimp verwachten, maar dat we nu nog niet voorzien dat ons bestaansrecht in gevaar komt. Gezien de landelijke en regionale krimp is dit wel een thema dat onze aandacht voortdurend blijft vragen. M.n. ook om de beweging bij de collega VO scholen te beschouwen. Want wellicht hebben hun aanpassingen weer effect op ons bestaansrecht. De wetgeving die nog boven ons hoofd hangt t.a.v. de pro-criteria wel of niet loslaten heeft hier ook weer invloed op. Indien het losgelaten wordt, biedt dit meer kansen voor overige VO scholen om leerlingen binnen te halen, die eigenlijk beter af zijn bij ons. Dus er zijn vele factoren die invloed hebben op onze leerlingprognoses en ons bestaansrecht.</p>

7.3 Open vragen gemeenten PO

<p>Heeft u nog opmerkingen ten aanzien van het onderwerp leerlingendaling?</p>
<p>Als gemeente hebben we ingezet op een kwadrantenmodel binnen de kern K. Op termijn zullen er nog maar 4 scholen zijn en moet er doorverwezen worden naar de andere scholen als een school vol is. We gaan niet bijbouwen als een school vol is maar doorverwijzen. Het plan om scholen te laten fuseren loopt nu en de locatie van de fusieschool is hopelijk in maart door de raad beslist. Hopelijk is dit een stap in het anticiperen op de leerlingenkrimp.</p>
<p>Als gemeente ontbreekt het ons aan doorzettingsmacht om schoolbesturen de benodigde stappen te laten zetten.</p> <p>Concurrentie op het gebied van vroeg- en voorschoolse voorzieningen over de landsgrens maakt het krimp dossier extra complex. Hierover is overleg met ministeries noodzakelijk.</p> <p>Ondersteuning in het krimp dossier wordt inmiddels uit eigen middelen bekostigd.</p>
<p>Belemmeringen in wetgeving opheffen om IKC-vorming toegankelijker te maken en te ondersteunen.</p>
<p>Besturen zien niet altijd consequenties in van leerlingendaling en leegstand, terwijl financiering wellicht een groot probleem is. In onze gemeente drie scholen onder de opheffingsnorm maar kunnen vanwege gemiddelde schoolgrootte blijven bestaan. Vraag is of het verstandig is om deze kleine scholen overeind te houden. Zowel inhoudelijk om kwalitatief goed onderwijs te kunnen bieden als huisvestelijk. Dit terwijl er nog genoeg andere scholen in de gemeente zijn van hetzelfde bestuur die deze leerlingen zouden kunnen opvangen.</p>

<p>Bij leerlingendaling is het niet altijd gezegd dat dit alle scholen treft. De aantrekkelijkheid van een school speelt nog altijd een rol, waardoor er toch nog bij een enkele school groei kan optreden ten koste van nog minder leerlingen bij andere scholen. Ik merk dat scholen ondanks dat ze weten dat er elders leegstand is, toch met veel tegenzin gaan medegebruiken. Dat is jammer, want de huisvestingsverordening biedt deze mogelijkheid wel.</p>
<p>Bij ons speelt dit niet echt. De prognose die ik heb (uit 2015) maakt duidelijk dat het totaal aantal leerlingen in basisonderwijs in 2015 op 1116 leerlingen zit en in 2020 op 1103 zal zitten.</p>
<p>Bij ons stijgt het leerlingenaantal dit komt mede door regionale aantrekkingskracht. Dit kan mogelijk weer een nadelig effect hebben voor omliggende gemeenten.</p>
<p>Binnen de gemeente hebben we te maken met een zeer kleine geprognosticeerde leerlingendaling. Hiervoor is het nog niet nodig actief beleid te ontwikkelen. Het thema is wel onderwerp van gesprek tussen de gemeente en de schoolbesturen (PO en VO). Daarbij gaat het niet alleen om de onderwijshuisvesting, maar ook om een goede spreiding van onderwijsvoorzieningen over de stad heen.</p>
<p>De daling in de breedte is nu nog miniem: het totaal aantal. Voor individuele scholen ligt dat anders, er kunnen dus wel scholen sluiten. Dus in die zin hebben we dat gesprek wel. MAar jullie vragen sluiten daar niet echt op aan.</p>
<p>De enquête is puur gericht op leerlingendaling. De enquête voldoet daarmee niet voor alle gemeenten. Leerlingenontwikkeling zou een betere term zijn voor onze gemeente. De grootste leerlingendaling in onze gemeente ligt achter ons. Hier is bijvoorbeeld in de onderwijshuisvesting op geacteerd. We zien de leerlingenaantallen in het basisonderwijs stabiliseren, zowel in werkelijke aantallen als in de prognoses. In het voorgezet onderwijs merken we per saldo al enkele jaren een stijging (werkelijke aantallen en prognoses). De leerlingenaantallen kunnen ook per buurt of wijk fluctueren, bijvoorbeeld doordat de demografie van een wijk verandert. Alleen beleid op leerlingendaling is te beperkt. De antwoorden in deze enquête moeten dan ook gezien worden als antwoorden op een leerlingenontwikkeling.</p>
<p>De geboden hulp hadden wij 10 jaar geleden moeten hebben. Inmiddels is het aantal leerlingen in het PO al 3 jaar praktisch ongewijzigd en laten de prognoses een lichte daling zien. Afhankelijk van de school worden echter hogere of lagere aantallen gehaald. Overall dus stabiel. Daar waar een daling aanhoudt of gevolgen kan hebben voor bv huisvesting zullen gesprekken worden gevoerd met het schoolbestuur.</p>
<p>De gemeente heeft meerdere rollen naast agenderen, zoals meedenken.</p>
<p>De gemeente HS is op 1 januari samen met de gemeente M. en S. opgegaan in de gemeente MG. De beantwoording van de vragen zijn ook voor hen van toepassing. S en HS. maken onderdeel uit van het scholenprogramma tussen de NAM en de gemeenten. De scholen in dit gebied moeten aardbevingsbestendig zijn. Samen met de NAM realiseren we dit maar kijken we tegelijkertijd naar de leerlingdaling en hoe we zo slim mogelijk kunnen omgaan met de huisvestingscapaciteit.</p>
<p>De gemeente L. is een groei gemeente. Dat betekent dat voor de komende 5 tot 10 jaar het leerlingenaantal in onze kernen gelijk blijft of zelf toeneemt.</p>
<p>De gemeente overlegt met scholen in het kader van het opstellen van beleid voor maatschappelijk vastgoed. Leerlingendaling is daar natuurlijk wel onderwerp van gesprek maar niet alleen het onderwerp van gesprek. Het maatschappelijk vastgoed is inmiddels vastgesteld en in H. heeft in 2017 een herhuisvesting van de scholen plaatsgevonden.</p>
<p>De gemeente W. breidt uit qua woningen. Dit houdt het leerlingental stabiel op hetzelfde peil. Zonder uitbreiding zou er wel sprake zijn van leerlingendaling.</p>

De grootste daling is al geweest en dit heeft een behoorlijk effect gehad. Scholen die zijn gesloten/gefuseerd. De daling zal binnen de gemeente totaal rond de 30% zijn, dit was in het begin wel hoger verwacht. Hiervan is het grootste deel (25%) van de daling al geweest. We merken nu wel dat er langzaam een stabielere periode begint aan te komen.
De hierna genoemde toestemming geldt voor schoolbesturen. Ondergetekende heeft de vragenlijst namens de gemeente ingediend.
de leerlingdaling is gemeentebreed inmiddels een leerlingstijging
De leerlingendaling is in de komende periode veel minder groot dan in de afgelopen periode, waardoor het onderwerp minder belangrijk is geworden.
De leerlingendaling is zeer verschillend verdeeld over onze vijf schoolbesturen P.O.: een schoolbestuur maakt een zeer sterke daling door, twee andere matig, en de twee laatste blijven stabiel.
De leerlingendaling speelt bij 1 basisschool. Bij de andere scholen is sprake van groei tot lichte daling op de middellange termijn. Dit wordt met name veroorzaakt door de instroom van leerlingen uit aangrenzende gemeenten. We zijn in gesprek met deze gemeenten over de oorzaak van deze leerlingstromen.
De omvang van de daling in het po geeft nog geen aanleiding tot direct handelen. Het onderwerp heeft voor de langere termijn wel onze aandacht.
De regio wordt al ondersteund in de uitwerking van de Transitieatlas krimp. Een aantal schoolbesturen heeft een samenwerkingsovereenkomst conform artikel 157 WPO ondertekend waardoor de gemiddelde schoolgrootte van de gezamenlijke besturen geldt en kleine scholen niet niet onder de opheffingsnorm komen.
De stad ken (nog) geen leerlingendaling. Alleen bepaalde wijken en bij scholen in het VO met een sterk regionale functie.
De uitvoering van dit vraagstuk, wordt vanuit het onderwijs opgepakt.
de voorlaatste vraag met nee beantwoord omdat de ondersteuning er is. Dus de wens is/was er wel.
De vragenlijst is naar GL gestuurd. Ik neem vanaf heden zijn taken over met betrekking tot onderwijs. De vragenlijst is nog in samenspraak ingevuld, maar in het vervolg kunnen jullie mailen naar:
Door de aanbouw van een nieuwbouwwijk hebben wij juist te maken met krapte in de schoolgebouwen. Dit vangen we op door tijdelijke huisvesting te creëren en 2 grote nieuwe scholen te bouwen.
Een aantal scholen in onze gemeente daalt licht, een aantal anderen stijgt licht. Volgens de prognose is per saldo een afname van 55 leerlingen tot en met 2027. Aantal leerlingen 2016: 2287, in 2027: 2232.
Er is al sprake van door OC&W gesubsidieerde procesondersteuning betreffende leerlingendaling in het gemeentelijk samenwerkingsverband A2:
Er is sinds dit jaar weer sprake van een groei
fluctuatie in inwoneraantal is normaal en daarmee ook het beroep op voorzieningen. Omdat de gemeente H. uit vier kleinere dorpen bestaat en een school onmisbaar is voor de leefbaarheid in de dorpen leeft de vraag of het rijk bijdragen kan leveren om ook in kleinere kernen de school in stand te houden.

Geen
Geen extra opmerkingen, in de gemeente Z. speelt het niet.
Geen opmerkingen
Geen verdere opmerkingen !
gemeente heeft groeiopdracht
Het betreft in onze gemeente slechts 3 basisscholen. Dreiging voor sluiting is vooralsnog niet aanwezig. Leegstand wordt door schoolbestuur tot dusver niet als problematisch gezien. Indien wel, zal dit binnen de context van algeheel maatschappelijk vastgoed bekeken worden.
Het is bizar dat een nieuwe school voor primair onderwijs onder de denominatie Algemeen Bijzonder zou mogen starten, (O.scholen) terwijl vanwege krimp er een school met die denominatie middels een fusie is opgeheven. Ook andere scholen en lesplaatsen zijn gestopt. Het scholenveld is nog niet gestabiliseerd, er zijn nog scholen met veel te veel leegstand, en er zijn scholen met te weinig leerlingen, bijvoorbeeld omdat de tijdelijke AZC leerlingen niet blijvend zijn. Het is erg moeilijk om verhuisplannen en samenwerkingsplannen te maken als er een nieuwe speler bij komt die leerlingen gaat onttrekken van bestaande scholen, en weer een instabiele leerlingverdeling gaat veroorzaken, met alle gevolgen van dien. Het is spijtig dat het belang van het bestaande onderwijs niet wordt meegewogen bij de beslissing een nieuwe school toestemming te geven op basis van postcodebeleid en denominatie. Ook in het nieuwe wetsvoorstel is er geen plek voor het meewegen van de belangen van het bestaande onderwijs. Artikel 23 Grondwet gaat niet enkel over de vrijheid van het oprichten van nieuwe scholen, het bestaande onderwijs is ook voorwerp van aanhoudende zorg. Die zinsnede mag meer aandacht krijgen van het Ministerie van OenW.
Het onderwerp heeft wel aandacht bij de gemeente Meppel, maar de leerlingendaling is op dit moment nog niet heel groot. Zal komende jaren wel meer aan de orde komen is de verwachting.
Het onderwerp is onderdeel van het IHP
Het speelt in Zeeuws-Vlaanderen zowel in het primair als het voortgezet onderwijs.
het speelt niet echt in de gemeente W., maar één school heeft nu wel echt een laag leerlingenaantal, hier is dus een afspraak over gemaakt met het schoolbestuur.
Hierover vindt geen overleg plaats omdat er alleen sprake is van een stijging van het aantal leerlingen in het basisonderwijs. Wel is contact geweest (advies gegeven) bij een fusie van scholen in het basisonderwijs. Gemeente is dit jaar iets minder met de aantallen leerlingen bezig dan vorig jaar (2017) omdat in 2017 het integraal huisvestingsplan B. is vastgesteld.
Hoewel de laatste zeven jaar de leerlingen in het primair onderwijs zijn teruggelopen van 1700 naar 1100 (negen openbare basisscholen en 3 christelijke basisscholen), blijkt ook dat hier niet al te veel oplossingen voor zijn. De gemeente is (zeer) coulant als het gaat om toestemming voor de verhuur van lokalen aan bijvoorbeeld voorschoolse voorzieningen (kinder- en peuteropvang) of bibliotheek op school. Onze gemeente kent vele kleinere scholen, (ver) beneden de 100 leerlingen. Leegstand van één lokaal is geen issue (is zelfs wel handig). De twee grotere scholen van ongeveer 250 leerlingen hebben meerdere leegstaande lokalen. De één is net in een Brede School gehuisvest, met de eerste jaren krapte aan ruimte. De tweede met meerdere leegstaande lokalen lijkt op voorzet van de gemeente en door de gemeente te worden verkocht aan een commercieel bedrijf. Is gemakkelijk af te scheiden.
Ik ben er niet zeker van of op regionaal niveau overleg plaatsvindt over het onderwerp leerlingendaling.

7.4 Open vragen gemeenten VO

Heeft u nog opmerkingen ten aanzien van het onderwerp leerlingendaling?
Aangezien het om een geprognosticeerde daling gaat van ca. 4,5% leidt dit onderwerp op dit moment niet tot acties voor het bijstellen van beleid.
Als aanvullende informatie het volgende: Wij hebben 1 school voor Voortgezet Onderwijs in onze gemeente. Dit is een nevenvestiging. De hoofdvesting is in een andere gemeente.
B. ligt niet in een krimpregio, vandaar dat het onderwerp niet hoog op de agenda staat. Uiteraard hebben we wel regelmatig overleg met het middelbaar onderwijs.
Bij VO is het een lastig thema. Het gaat om regionale scholengemeenschappen die in een concurrentiepositie zitten. Het is geen afgeschermd leerlingenmarkt. De positie van het VMBO is relatief zwak en zou gebaat zijn bij meer samenwerking. Voor PO is dat anders. Dat is lokaal, weinig gemeentelijke 'grensoverschrijding' en men weet precies hoe groot 'de markt' is en welke bewegingen er gaande zijn. Er is ook meer begrenzing in de huisvesting. Men kan maar zoveel leerlingen aannemen als er huisvesting is of moet gaan inwonen bij een andere school.
Binnen de gemeente hebben we te maken met een zeer kleine geprognosticeerde leerlingendaling. Hiervoor is het nog niet nodig actief beleid te ontwikkelen. Het thema is wel onderwerp van gesprek tussen de gemeente en de schoolbesturen (PO en VO). Daarbij gaat het niet alleen om de onderwijshuisvesting, maar ook om een goed (breed) aanbod van (VO-)onderwijs in de stad.
Binnen de gemeente H. zijn vooralsnog geen signalen dat er een grote leerlingendaling aan zit te komen. We merken de laatste paar jaar wel een toename van leerlingen in zijinstroom door verhuizing vanuit A. naar onze gemeente.
De aantallen kunnen behoorlijk schommelen als leerlingen uit diverse kleinere gemeenten (zonder VO onderwijs) komen en kunnen kiezen uit 2 of meer regio's.
De daling van leerlingen in het VO is aantal jaren geleden al ingezet. Aantal leerlingen op onze VO school is met 600 afgenomen. Dit is als gevolg van demografische ontwikkelingen maar ook als gevolg van nieuwbouw van andere VO scholen in de regio.
De daling van leerlingen is inmiddels een trend. Het vraagt een actief onderwijsbeleid, personeelsbeleid en huisvestingsbeleid.
De fusietoets moet anders toegepast worden in krimpregio's dan generiek in heel NL
De gemeente B. heeft een regionale aantrekkingskracht, waardoor we eerder spreken van een leerlingenstijging dan een daling. Als we kijken naar de 1 oktobertelling 2016 en naar de 1 oktobertelling 2017 van de drie scholen voor voortgezet onderwijs samen dan hebben we een stijging van 9 leerlingen.
De gemeente heeft een LEA en jaarlijks worden de thema's door de bestuurders van de maatschappelijk betrokken partners vastgesteld. Het onderwerp leerlingendaling staat niet geagendeerd omdat er momenteel geen bijzonderheden zijn. Als gemeente staan we uiteraard open om dit er op zetten wanneer hieraan behoefte blijkt.
De gemeente kent maar één VO school, die tevens een dependance is van een groter geheel in een andere gemeente. Verder heeft de gemeente ook Praktijk Onderwijs, VSO onderwijs. Hier zijn de verschillen (daling) niet dusdanig merkbaar. Ook gezien de regiofunctie van deze twee instellingen.
De gemeente V. heeft te maken met daling van het aantal leerlingen in het VO terwijl de naastgelegen gemeente Haarlem te maken heeft met een (verwachte) stijging van het aantal leerlingen. Dit leidt tot conflicterende belangen.
de regionale spreiding van VO schoolvoorzieningen is belangrijk, het is heel belangrijk dat ouders en kinderen keuze mogelijkheden in de buurt hebben. Maar als samengaan in een campus beter is voor het onderwijsaanbod dan accepteren we een iets verdere reistijd voor de kinderen. Maar het is wel de bedoeling dat kinderen in de regio naar VO kunnen en niet 35 km verderop in Gn. Daarom overleggen we ook veel met de buurgemeenten AL en MG.

De structurele lijn van de leerlingenprognose en daarmee ook de geprognoseerde leerlingendaling wordt primair bepaald door minder kinderen per vruchtbare moeder maar secundair door verhuisc bewegingen van gezinnen met schoolgaande kinderen in verband met economische conjuncturele omstandigheden en is hierdoor minder goed te prognosticeren.
Deze vragenlijst is ingevuld voor de gemeenten D.I, D., F. en K. c.a. Dit ivm ambtelijke fusie en op handen zijnde herindeling per 2019 van een deel van de gemeenten.
Door de bouw van 5000 woningen vanaf 2020 wordt de daling grotendeels gecompenseerd en is er zelfs sprake van enige groei in het leerlingenaantal.
Er is bij ons geen sprake van leerlingendaling (gemeente H.)
Er is geen sprake van leerlingendaling in het VO in onze gemeente.
Er is in onze gemeente geen sprake van een leerlingdaling in het voortgezet onderwijs, ook niet in de nabije toekomst.
Er is maar één VO schoolbestuur in onze regio, wat samenwerking/overleg vergemakkelijkt, waarvan één school in onze gemeente. We zijn jaren geleden al gestart met de gesprekken en als gevolg daarvan wordt de locatie bij ons uitgebreid zodat ook vmbo kan worden toegevoegd (bij bestaande havo/vwo). Samenwerking loopt goed.
Er staat een vraag waarin Bureau Jeugdzorg wordt genoemd. Die bestaan als 3 jaar niet meer. Er is intergemeentelijke samenwerking rond samenwerkingsverbanden en Leerplicht, maar leerlingendaling is daarin geen specifiek thema. Is er algemene info over meerwaarde van deze samenwerking rond dat onderwerp?
Geen opmerking t.a.v. leerlingendaling. Wel t.a.v. deze enquête. U kunt in de toekomst deze uitnodiging rechtstreeks naar mij sturen. Nu krijg ik ze steeds via een collega
Geen opmerkingen
Geen opmerkingen.
Geen.
Groningen is een groeiende gemeente met een regionale functie tav VO. dat zorgt er voor dat we niet geconfronteerd worden met krimp. In de fusie gemeente TB is dit wel - maar in absolute aantallen zeer beperkt- aan de hand
Helaas ontbreekt in deze enquête een financiële paragraaf. We zijn van mening dat de krimp-problematiek noopt tot herziening van de verdeelsleutel t.a.v. de bekostigingssystematiek.
Het gewenst dat er duidelijkheid komt en sluitende afspraken gemaakt over de rol en verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbestuur, daar waar het gaat om de renovatie van schoolgebouwen om nieuwbouw uit te stellen.
Het is een lastig onderwerp voor lokale overheden om op bij te sturen. Zeker in het VO hebben scholen een flinke autonomie en maken ze ook keuzes die effecten beperken of versterken (b.v. uitbreiding onderwijsaanbod of verruiming van het toelatingsbeleid voor bijzondere scholen).
Het is in Zeeuws Vlaanderen breder dan alleen het VO. De problematiek is hier regio specifiek. De ligging van onze regio tov Nederland en tov België vraagt om maatwerk. Voor kinderopvang , PO en VO. Goede en voldoende voorzieningen zijn ook van belang voor bedrijven , invullen van vacatures, vestigingsklimaat van bedrijven en inwoners. Het betreft behalve OCW ook andere zoals ministeries BiZa en SZW.
Het onderwerp leerlingendaling komt mede aan de orde in relatie tot het opstellen van een IHP Onderwijshuisvesting waar wij mee bezig zijn. Wij hebben een school voor voortgezet onderwijs in de gemeente en die doet het qua leerlingenaantallen heel erg goed. Echter heeft de leerlingendaling in het primair onderwijs natuurlijk op termijn ook invloed op het Voortgezet Onderwijs. De nieuwe leerlingenprognoses zijn nu in ontwikkeling. Het overleg hierover vindt plaats met de schoolbesturen van het primair- en het voortgezet onderwijs
Het schoolgebouw zal in de loop van 2019/2020 aangepast gaan worden aan de verwachte leerlingenaantallen. Daarbij is ook als uitgangspunt gehanteerd dat de krimp afgeremd zou kunnen worden door nieuwbouw/modernisering van de gebouwen

In de gemeente A. is sprake van een lichte daling van de basisgeneratie, maar zo licht dat over een periode van 20 jaar bezien de aantallen leerlingen toch redelijk stabiel zijn. Aangezien er sprake is van verdere woningbouwplannen is de verwachting dat sprake is van groei op termijn.
In de gemeente T. groeit het leerlingenaantal nog wel iets (in 2010 waren het voor de 2 locaties van het N. in onze gemeente nog 857 leerlingen en in 2015 1187 leerlingen)
In Laren hebben wij twee VO scholen waarvan het leerlingenaantal bij het Vmbo onderwijs terugloopt. Dit effect is ook te zien bij de andere Vmbo scholen gevestigd in de Regio GV
In onze gemeente is één VO school op het VMBO gebied. Op deze school gaan minder dan 5 % van de leerlingen uit de gemeente naar toe.
In onze gemeente staat het probleem van de leerlingendaling (krimp) hoog op de agenda sedert 2005. Op gebied van huisvesting onderwijs is in december 2014 een IHP vastgesteld. Sanering 4 basisscholen, vervangende nieuwbouw basisscholen eveneens 4. VMBO locatie onderbrengen bij VWO locatie. Operatie is succesvol afgerond in 2017
In P. groeit het aantal leerlingen in het basisonderwijs nog enigszins; de daling begint pas weer na 2022 op basis van de huidige prognoses; verder is er in de gemeente P. slechts een kleine dislocatie van het voortgezet onderwijs.
In R. is er geen sprake van leerlingendaling in het VO
ja die hebben wij niet. dus vandaar dat er ook geen actie ophoeft.
Ja, in onze gemeente is op papier sprake van een leerlingendaling in het voortgezet onderwijs. Dit komt omdat gekeken wordt naar de voedingsgebieden o.b.v. voorgaande jaren. We zien echter in de praktijk een stijging, omdat de school een grote aantrekkingskracht heeft van leerlingen uit de regio. Dit betekent dat er in praktijk sprake is van een leerlingenstijging. Op basis hiervan is het lastig de eerdere vragen te beantwoorden. Aan de beantwoording ervan adviseer ik u dan ook geen/ weinig rechten te ontlene.
Lastig is dat het debat steeds verstoord wordt door CBS-prognoses die al 15 jaar niet kloppen voor M.. Reden is dat de bevolking voor meer dan 20% uit studenten bestaat. Een groeiende basisgroep van 18-24 jaar in de demografie, die leidt tot prognoses waarbij de stad als enige in haar ommeland groeit! Op studenten gecorrigeerde prognoses laten een heel ander beeld zien: nog 1000 leerlingen afname in het VO tot 2030.
Leerlingdaling is in onze gemeente beperkt aan de orde. Veel grotere uitdagingen zijn er in de behoefte aan een stabiele leerlingverdeling tussen scholen, en het mogelijk starten van een nieuwe school waardoor andere scholen in hun voortbestaan kunnen worden bedreigd.
Leiderdorp heeft slechts twee scholen voor VO, waarvan 1 VSO-school die juist groei laat zien.
Mbt vorige vraag: we hebben al ondersteuning via de heer X, die de Transitieatlas in de A/V begeleidt. Hij heeft ook regelmatige contacten met het Min. van OCenW
Na 10 jaar verwachten wij door woningbouw (+ 2700 woningen) weer een leerlingenstijging voortgezet onderwijs
nadrukkelijk onderdeel van het proces om te komen tot een toekomstbestendig integraal huisvestingsplan
nee
Nee
nee, overleg met primair en voortgezet onderwijs is gaande. Primair onderwijs ondervindt de gevolgen de krimp in ons gebied op dit moment, het VO ziet dit op zich afkomen en is samen met de gemeente in overleg over de wijze waarop hiermee omgegaan kan worden op het gebied van onderwijs en huisvesting
Nee.
neen
Neen
neen. Nog niet.
nvt

NVT
onderwerp is onderdeel van het IHP
Op W. niet van toepassing door bouw nieuwe woningen.
Samen met het schoolbestuur stoten we te grote gebouwen af en doen we vervangende nieuwbouw voor een compact schoolgebouw vmbo voor de toekomst.
Schoolbesturen VO hebben een krimpcoördinator ingeschakeld; volgens ons anticiperen ze goed op de te verwachten krimp
Teneinde goed rekening te kunnen houden met leerlingendaling is besloten om de aanvraag voor nieuwbouw van de twee VO scholen separaat niet te honoreren. Er is besloten in goed overleg om te komen tot één VO campus. Echter de onderwijs huisvestingsmiddelen en de hogere eisen op het gebied van duurzaamheid waaronder BENG maken dat niet eenvoudig. We rekenen erop dat OCV hier haar verantwoordelijkheid neemt en een hogere normvergoeding toekent.
Totale IIn populatie blijft vrijwel gelijk tot 2037. Wel stijgende school, andere scholen daling. Om deze reden niet heel erg actueel op gemeenteniveau, wel bilaterale gesprekken met besturen.
Traject Taskforce VO Zeeuws-Vlaanderen. Gemeenten en provincie betalen mee aan toekomstbestendig thuisnabij VO-onderwijs in de regio. Laatste school in regio West-Zeeuws-Vlaanderen dreigde te verdwijnen.
Van het C heb ik geen inzage in de leerlingenprognose
Voor ondersteuning maken wij gebruik van de diensten van Retrain.
We hebben in onze gemeente 1 VO school (openbaar). De school ontkent de krimp nog (slechts een lichte daling) terwijl de gemeente een hele grote krimp verwacht (een daling van >35% in de komende 5 jaar).
We hebben nog onvoldoende zicht op prognoses om het gesprek aan te gaan. Dit gaan wij eerst in beeld brengen.
We hebben samen als gemeente samen met de buurgemeente O. en de onderwijspartners een zgn. Transitieatlas (met financiële bijdrage van DUO) laten opstellen. Op basis van de uitkomsten hiervan zijn we nu met de besturen in overleg wat hiervan de consequenties zijn. Vooralsnog zijn die in onze gemeente, omdat wij bijna allemaal scholen hebben met een omvang van meer dan 200 leerlingen, zeer beperkt voor het basisonderwijs. Voor het VO zijn op termijn de gevolgen wel groter met name doordat de gemeente een grote uitstroom van VO leerlingen kent naar de omliggende gemeenten A. en N.. Met name het indammen van die uitstroom is een punt van aandacht in het overleg met het VO. We gebruiken de uitkomsten van de Transitieatlas ook als onderlegger voor het op te stellen Integraal Huisvesting Plan Onderwijs en voor het opstellen van de dorspontonwikkelingsplannen voor de verschillende kernen.
We hebben zelf een onderzoek laten doen hetgeen we met scholen bespreken. Scholen zijn zelf echter al actief bezig met hoe zij zich moeten verhouden ten aanzien van gebouwen. De problematiek echter is moeilijk in te schatten omdat er veel kinderen komen vanuit zij-instroom (met name arbeidsmigranten). Er is tot nu toe geen enkel onderzoek wat deze instroom goed in kaart heeft gebracht. Onze inschatting is dat dit 8 tot 10% van de gehele bevolking van NL. Mensen registreren zich echter pas op het moment dat de zich permanent vestigen.
We zien dat het lastig is om de krimp in te passen in de onderwijshuisvesting, zowel in het PO als het VO. De wet gaat bij verandering uit van groei als we het hebben over bouwaanvragen, maar als het gaat om krimp...
We zijn nog een redelijk groene regio. Komend jaar wordt gekeken naar onderwijshuisvestingbehoefte en onderwijskundige ontwikkelingen gericht op huisvesting voor het voortgezet onderwijs. Vooral benieuwd naar de ontwikkelingen in de relatie VMBO-MBO.
wij hebben geen leerlingendaling
Wij kijken niet alleen naar de demografische ontwikkelingen, maar ook naar de sociaal economische trends.

wij verkennen samen met de schoolbesturen VO de mogelijkheden voor doordecentralisatie. In dat verband wordt met schoolbesturen en de individuele scholen (ook die in de regio) gesproken over de leerlingprognoses. We willen met scholen afspraken maken over maximale schoolgrootte van scholen en gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen en schoolbesturen voor het totale VO-onderwijs in T. en de regio.
Wij voeren wel overleg met onderwijspartijen uit het voortgezet onderwijs in het kader van de LEA maar daar is leerlingendaling geen thema. Daarnaast voeren we wel gesprekken met het primair onderwijs t.a.v. leerlingendaling.
Wij zijn wel met de regio gemeenten in gesprek over de huisvesting en leerlingaantallen van het voortgezet speciaal onderwijs
Zoals al bijeen van de vragen is aangegeven, heeft het Voortgezet Onderwijs in de regio procesbegeleiding van P (op basis van subsidieregeling OCW)

7.5 Open vragen provincies

Heeft u nog opmerkingen ten aanzien van het onderwerp leerlingendaling?
Aantallen leerlingen worden al jaren gemonitord in provincie. In opdracht van Provincie en in overleg met gemeenten en scholen wordt dit onderzoek uitgevoerd door ZB. Op korte termijn wordt overleg tussen PO (CPOZ) en Provincie opnieuw gestructureerd. In het provinciaal Besturen Overleg vindt afstemming plaats tussen VO, MBO en Hoger en Wetenschappelijk Onderwijs. Afstemming tussen Provincie, gemeenten, werknemersorganisaties en bedrijven vindt gestructureerd plaats in provinciaal Arbeidsmarkt Overleg.
Geen provinciaal beleidsterrein, zijn vraagstukken tussen gemeenten, onderwijsinstellingen en het Rijk
In onze provincie geldt dat het onderwerp erg verschilt per regio. In de krimpregio is er volop bewust zijn en wordt gewerkt aan planvorming. In andere regio's is het minder urgent. Het is lastig om de vragen in het algemeen in te vullen.

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, mei 2018

In opdracht van Ministerie OCW, team leerlingendaling